București

Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian

Redacția și Administratia: Str. Domnita Anastasia, 16. — S. I

Telefon 3.76.05

„ASOCIATIUNEA

IMPERIALISMUL LATIN

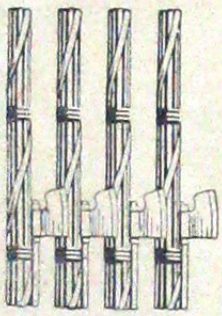

In vreme ce, la Paris, d. Leon Blum, reprezentantul autentic al democrației, dispune — pentru câtă vreme? — de gloria poporului francez, armata Italiei a intrat biruitoare în Addis-Abeba.

Iată două fapte concrete, simultane, de-o evidență care se'nfige și'n ochii orbilor și care ne arată unde duce drumul democrației și unde duce drumul naționalismului constructiv. Slava Italiei pune într'o lumină și mai dureroasă mizeria politică a Franței. Nu spunem și niciun român adevărat nu trebuie să spună lucrul acesta cu satisfacție, ci cu încrederea că poporul francez, capabil adesea de acte surprinzătoare până la miracol, va ști să răstoarne curând idolii falși ai escrocheriei demo-masonice și să restabilească în stat primatul geniului național.

Bucuria noastră de azi e Italia. De două ori bucurie: fiindcă e țară latină și fiindcă e stat naționalist. Epopeea africană, cel mai mare și mare greu război colonial din câte se cunosc, așează Italia definitiv pe planul întâiu al vieții europene. Nimic nu se va mai putea lega sau deslega în afacerile internaționale fără să se țină seamă de voința ei.

Ceeace s'a impus în considerația tuturor, prieteni sau adversari, e formidabila forță organizată a statului fascist. Când acum șapte luni a isbucnit războiul african, lumea ignorantă a crezut că e vorba de o aventură, de o nebunie sau de o diversiune disperată a Ducelui, pentru a năuci atenția dela presupuse dificultăți lăuntrice. Cine a confundat pe d. Mussolini, cel mai grav și mai sincer om politic din lumea de azi, cu farsorii democrației, s'a înșelat. Războiul african, care a isbucnit ca o bombă, era o chestiune îndelung meditată, de ani de zile studiată în amănunt și pregătită sub toate raporturile. Cu trei ani în urmă, la Roma, am auzit vorbindu-se de expediția ce se plănuia. Pentru Italia, o ieșire peste granițe era o necesitate de viață. Sânt 44 de milioane de locuitori, cari trăiesc pe o suprafață egală cu a României, fără subsol mineral, fără păduri, jumătate munte de piatră seacă, cealaltă jumătate în mare parte mlaștină. Și sânt alte 10 milioane răspândite în lume pentru amarnica bucată de pâine. Dacă există o dictatură fascistă, ea s'a exercitat mai întâiu asupra stărpiciunii pământului, fortând muntele și mlaștina să producă grâu. Peste patru milioane de hectare au fost cucerite pentru agricultură. Celebra bătălie a grâului a înlocuit pâinea importată cu pâine italică.

Aceasta însă nu era de ajuns. Ducele, peste toate, a urmărit o necontenită sporire a populației. „Numărul e forță" zice el. Nimeni din țările unde se ucid copiii ca bosorogii să trăiască bine, nu înțelegea politica lui Mussolini. Se părea absurd ca la o suprapopulație subalimentată să adaugi mereu candidați la foamete. Abia astăzi, în lumina epopeii africane, se înțelege limpede profunda înțelepciune a acestei politici demografice: în răsadnița italică Ducele creștea noi vlăstare pentru imperiul din Africa.

Neamul, care a creat de trei ori istoria Europei, — antichitatea, evul papal, renașterea, — era justificat mai mult ca oricare altul la expansiune colonială. Pirații Britaniei sânt cei mai puțin îndreptățiți la un imperiu pe cinci continente. Și totuși, oamenii aceștia, îmbogățiți peste măsură din pradă perpetuă, au izbutit să coalizeze toată iudeo-democrația europeană împotriva Italiei, sub pretextul „civilizației" și al „umanității". Ce e Abisinia, pe care a voit s'o apere Societatea Națiunilor? Un teritoriu cât al Germaniei și al Franței la un loc, locuit de 10 milioane de primitivi. Nu e un popor, nu e o națiie, ci un număr de triburi variate, nedepășind încă animalitatea, stăpânite ca turmele de câte un tiran și stoarse laolaltă de un „împărat", care nu și-a înțeles altfel misiunea decât îngrămădind averi fabuloase la băncile din Londra și Paris. Supușii lui nu erau oameni, ci vite care se vindeau în târg ca boii și ca porcii. E adevărat că nicio putere albă nu isbutise să dărâme acest stat de robi și de sălbatici. Abisinia, prin formația geografică, e o cetate de munți, apărată de natură, iar nu de vreo înnaltă conștiință națională organizată. Cu aceste elemente, adversarii Italiei au crezut că pot sconta un eșec militar, care ar fi adus după sine prăbușirea regimului fascist.

Sancțiunile economice, pe care Geneva le-a aplicat fără îndurare italienilor pentru a salva sclavagiul și animalitatea Abisiniei, vor rămâne o pagină de rușine a epocei noastre. Spiritul iudaic din aversiune pentru fascism și spiritul britanic din egoism feroce au creeat această rușine.

Împotriva tuturor, Italia a triumfat. Țara aceasta, care până acum patruspreece ani arăta ca un muzeu venerabil și poporul ei ruinat de anarhism și de masonerie, care ajunsese paznic rebegit și cerșetor la ușa acestui muzeu, au renăscut sub fascinația geniului lui Mussolini la puterea imperială din care decăzuse. A transporta peste mări și țări o jumătate de milion de soldați și lucrători, cu un imens utilaj de război și cu provizii de-acasă, a îndura teribilul soare ecuatorial și torentele de ploi, a război pustiurile vaste de nisip fără drum, a escalada munți inaccesibili, a lupta piept la piept cu sălbatici abia ridicați din antropofagie, și a birui obstacole împotriva cărora nimeni nu s'a încumetat de când e lumea, — iată ce înseamnă Italia nouă!

A trimite în fruntea armatelor pe cei doi fii adolescenți și pe unicul ginere, tânărul ministru Galeazzo Ciano, — iată ce înseamnă spiritul de jertfă al lui Benito Mussolini! Alături de ei, în rândul întâiu, voinicul Achile Starace, secretarul general al partidului fascist. Iar cel care a intrat întâiul în Addis-Abeba e Giuseppe Botai, adică cel care a intrat întâiul în Roma, acum patrusprezece ani, în fruntea marșului fascist, care a salvat Italia. Oameni politici, soldați și eroi totdeodată, — iată ce înseamnă spiritul fascist.

După cezarii romani și după papii catolici, al treilea imperiu al Romei a fost proclamat în delirul unui popor, care a dovedit că nimic nu-l poate rezista când e organizat până la ultimul om în slujba unui ideal cu răsunet mare în veacurile istoriei și'n inimile aprinse de patriotism ale tuturor.

Pâine și glorie va avea Italia.

Un arbitru de geniu, al vieții politice, va avea Europa.

Un stimulent eroic va avea naționalismul de pretutindeni.

„LEGIONARI, RIDICAȚI STINDARDELE, RIDICAȚI SABIILE, RIDICAȚI-VĂ INIMILE, PENTRU A SALUTA DUPĂ 15 VEACURI, REAPARIȚIA IMPERIULUI PE COLINELE SFINTE ALE ROMEI"!

As vrea să știu care român adevărat nu s'a zguduit la auzul acestor cuvinte cu care Benito Mussolini a vestit în lume victoria noii împărății. Maica Roma, a noastră și a civilizației europene, e aici din nou, regină fără asemănare a rasei mediteraniene. Veți vedea că nu va trece mult și haosul bolșevic, ce rostogolește dezastre peste Peninsula iberică, va dispărea; nu va trece mult și cumpăna grea, care face să oscileze destinul Franței, se va frânge. Conștiința ordinii romane va birui anarhia. Fiindcă victoria Italiei e victorie latină și va avea repercusiuni eroice în sufletul cu străvechi afinități de rasă.

Naționaliști ai României, ridicați-vă cugetul în victoria latină. Îmbătați-vă de ea, admirați-o, invidiați-o, râvniți-o cu pasiunea și cu dorința dârză ce trebuie s'o coboare întreagă pe plaiurile noastre de străvechi legionari romani!

Eu știu bine că mulți dintre voi nu știți încă ce însemnează Italia fascistă. Ați fost crescuți într'o doctrină strâmtă și unilaterală care, pe lângă idei admirabile, are defectul de a ignora sistematic geniul rasei latine. Ați luat de bună o doctrină nordică, splendidă la ea acasă, dar care pentru noi românii păcătuește profund când neagă total virtuțile latinității noastre. Toate lucrurile acestea eu le-am explicat științific și documentat în cartea mea Puncte cardinale în haos. Absolut nimic nu va putea să mă abată dela datoria de a semnala erorile în care ați fost crescuți și de-a arăta drumul adevărului latin. Am făcut-o doi ani prin ziarul Calendarul, demonstrând ce e fascismul, ce e corporatismul, cine e Benito Mussolini și care e sistemul după care își crește generațiile tinere, vulturii cari au cucerit Africa orientală. O voiu face mereu și de acum încolo.

Pentrucă naționalismul nostru nu poate fi organic, viu și adevărat decât dacă e crescut din tradițiile adânci ale țării și ale neamului nostru. Aceste tradiții sânt latine în esența lor. Conștiința noastră s'a format sub imperiul ideii latine. Statul nostru s'a clădit și a sporit în spirit latin și cu ajutorul fraților mai mari de aceeași rasă. Limba și cultura noastră respiră lumina mediteraniană a geniului latin. Nimic nu vom fi mâine dacă nu vom clădi țara cea nouă pe temeiurile eterne ale latinității. Idealul tuturor generațiilor naționaliste nu poate fi altul decât reînvierea superbei Dacia Felix, revărsând lumină peste Balcanul întreg.

Ați fost crescuți în idei anacronice; ați fost asmuțiți să disprețuiți Franța în chiar naționalismul ei, care e un adevărat martiraj eroic; ați fost ținuți mai ales într'o condamnabilă ignoranță față de Italia mussoliniană, țara care reprezintă azi, ca nici una alta pe lume, înțelepciunea genială a spiritului nou.

Scuturați din arborii înnalți ai entuziasmelor voastre cotofenele erorilor; alungați dintre voi pe noii apostoli năimiți ai acestor erori și încadrați-vă spiritul în marea concepție a naționalismului latin. Sângele nostru, graiul nostru, cultura și statul nostru, ființa noastră întreagă e organizată în structura acestei tradiții gloriоase.

România de mâine nu poate fi decât imaginea eroică a geniului latin.

Nichifor Crainic

Falsificarea naționalismului

Noi creștem din rădăcinile noastre

Lumea românească a fost alarmată în ultimul timp de un fapt foarte grav: Românii au furat naționalismul lor de peste hotare, l-au adus dela Roma sau l-au făcut să vină dela Berlin și, firește, ce naționalism mai putea să fie acesta care ne venia din țări streine?

Calomnia, ignoranța, uitarea, reaua credință sau infamia, cum vreți s'o numiți, a circulat în ultimul timp în presa noastră cu o insistență care era cel puțin foarte suspectă, stropită în orice caz cu o foarte abundentă cerneală pe care, dela un timp noi ne-am hotărît s'o analizăm mai atent. Naționalismul nostru „împrumutat" a devenit, mai ales de câtva timp, un foarte obositor refren care ni se repeta la fiece pas și încă ni se repetă și azi. Oamenii cari ridicau aceste obiecțiuni, în ce-i privește, nu se oboseau desigur prea mult... Ei făcuseră o descoperire care li se părea peremptorie sau o prezentau cel puțin ca atare speculând foarte larg intr'adevăr lenea de gândire a celor cari-i citiau. In scurte cuvinte, tot ce afirmă naționalismul românesc și tot ce neagă el deopotrivă, nu ne aparține nouă, Românilor, în niciun fel... Eram și încă suntem denunțați ca niște uzurpatori ai unor lozinci streine! Iar între Roma și Berlin, acești denunțători implacabili, nu avea, cum s'ar spune, decât l'embarras du choix... După semnul pe care unii din noi îl poartă la butonieră sau după culoarea cămășii chiar, eram ușor identificați ca debitori ai Berlinului, iar când naționalismul nostru protesta împotriva democrației anti-naționale, când el își afirma salubre nostalgii de o reprezentanță mai reală, de breslași, de corporații, de producători, cu excluderea numărului artificial și haotic — atunci nu mai încăpea nici o îndoială că inima noastră pe care încă îndrăznim să o socotim ancestrală, suferise o gravă ipotecă în favoarea d-lui Mussolini!

Vedeți, așa-dar, — cămăși, insigne, gesturi, cam numai atât...

Dar oare să nu fie cu adevărat nimic mai mult? Și apoi acești denunțători, cei mai mulți, cari opuneau argumente — vai! — atâta de... autohtone, cine erau, mai ales? Ne găsiam intr'adevăr denunțați că am părăsit modurile de vieață românești, chiar de acei „cetățeni" cu nume foarte bisare, cari au năvălit la noi de prin Galiția, prin toleranța și prin servitutea tratatelor, mosafiri indesirabili, proaspăt veniți, cari pătează oribil peisagiul național și cu cari, firește, cimitirele noastre încă nu se cunosc până azi! Negustori mizerabili cari și-au instalat la noi, pe Sărindar, o rentabilă uzină de principii și cari nu au comun cu noi absolut nimic — dacă uităm stomacul care îi leagă intr'adevăr de acest pământ tolerant și martir!

Dar abia veniți, ei s'au și apucat să ne învețe cum să trăim... Era însă aici o chestiune tot de tarabă! Ei, dintr'un punct de vedere pe care-i pricepem, au văzut bine să recunoaștem... Dacă avem ideile noastre — poate nu ne-ar mai trebui ale lor!

Dar fiindcă probabil li s'a părut mai greu să ne facă să renunțăm la noi, ei au inventat această idioată poveste... Românii importă idei, doctrine, principii, moduri de vieață — ceeace revenia, într'un cuvânt, să ni se spună că tot ce nu iese din uzinele lor ne vine de aiurea, nu ne aparține și trebue respins... Autenticitatea românească, dumnealor ne-au adus-o din Galiția! Ah, câtă grijă are d. Costică Brauer de patrimoniul daco-roman!

Firește, nu era prea greu să verificăm pe acești intransigenți autohtoni... Discuția de altfel cu ei era inutilă — bietul răsbunător al pamfletului era de ajuns!

E ceeace am făcut de mult, din primul minut, e ceeace vom continua să facem până când făgăduim că vor sucomba sub loviturile noastre în fiecare zi mai feroce. Dar să mai adăugăm oare că în această luptă nu ne-am găsit niciodată prea singuri? Să mai amintesc că am avut totdeauna cu noi, tot ce este, etern viabil, născut din acest pământ?

Sunt intr'adevăr câteva umbre uriașe, care n'au încetat să ne comande destinul și de care brauerii, în năvala lor, se lovesc incomod... Și asistăm astăzi la acest spectacol de barbarie și de profanare, în care galițienii cu pistrui scuipă cu cerneala lor în cimitirele noastre, spânzurându-ne încă odată morții în prăvălia lor cu idei — răstignindu-i pe rotative!

Ce a spus odată Mihail Eminescu, infirmă Costică Brauer! Ce a gândit Bogdan Petriceicu, nu primește d. Albert Honigman! Iar pe Carageale astăzi, îl dă cu dispreț la o parte fratele Emil dela gazetă...

Iată unde am ajuns, prietene Sandu Tudor, fiindcă vei recunoaște că și Eminescu și Caragiale și Bogdan Petriceicu au fost mai mult de părerea mea — dacă pot să spun! — decât ar fi fost vreodată de acord cu acești paukeri și blumenfelzi pe cari, morții aceștia pomeniți și cari astăzi cu siguranță plâng în lumea lor, unde sunt, nu i-ar fi închipuit niciodată ușor comanditari ideologici ai României! Dar vom mai avea să vorbim...

Să epuisăm însă tot comicul tragic al situației... Cum se explică honigmanii și ce ne declară Pauker? Fiindcă de o parte a baricadei se găsesc ei — cari sunt aceea ce sunt și ce știm. Iar de altă parte se găsesc singurele valori românești durabile, pe care nu le alterează timpul și care se cheamă așa cum am spus — și cum încă nimeni n'a contestat — Eminescu, Hasdeu, Caragiale. Dar între aceste singure valori românești care trec peste timp și între paukerii din Sărindar există — orice s'ar spune!, orice s'ar face! — un desacord evident! Românii aceștia nemuritori au fost anti-liberali, anti-democrați au fost chiar — închipuiți-vă — antisemiți...

Atunci, probabil, în ceasul acesta care este fără îndoială al unor mari răfueli, li se impune, oarecum, Românilor să aleagă... Să aleagă între unii și alții!

Ovreii din Sărindar au cum se vede nenorocirea să se opună, cu tot ce reprezintă, cu tot ce-i rezumă pe ei tocmai acestor esențe românești de respirație eternă, tocmai acestor morți, SINGURII pe cari timpul nu i-a putut îngropa, cari definesc mai mult românismul nostru și ne dau o identitate universală. A!, Sărindarii nu au nici de data asta mai multă pudoare. Ei recunosc, în definitiv, geniul lui Mihail Eminescu — ce le pasă lor! Despre Carageale, sunt de acord că a avut talent, iar pe Bogdan Petriceicu, de pildă, îl comemorează cât vreți... Sunt însă, morții aceștia sfinți — reprezentând tot ce-a putut să dea mai bun sângele și pământul nostru! — sunt astăzi intr'adevăr ca niște icoane pe care Sărindarii încă ne mai permit să le privim, dar nu ne-ar îngădui să le ștergem de praf! Nu trebue să mai știm ce-au spus, iar o anumită gândire a lor, aceea care privia chiar destinele neamului pe care l-au iubit, trebue lăsată să moară! Ei pot fi priviți ca poeți, artiști, filosofi — **NU AVEM INSA DREPTUL SA NE GANDIM LA NATIONALISMUL LOR...**

In acest moment și Eminescu și Caragiale sau Hasdeu, nu mai prețuesc la olaltă nici cât blumenfeldul cotidian care se lățește voluptuos, la prânz și seara, pe fiecare pagină de gazetă!

Cu toate că au fost „cei mai mari Români" — cum ne-am obicinuit să le spunem! — cu toate că în domeniul care ne ocupă ei și-au dat o grije devorantă, o vieață frenetică de pasiune și de gândire, suntem învățați să credem că atunci când e vorba de rosturile noastre adânci ei n'au priceput nimic și a fost nevoe de mosafirul galițian care să ne tălmăcească altfel destinul!

Acești pirați ai călimării sunt, cum se poate vedea, și fără exagerare — cine ar putea să nu vadă! ce minciună este aici! — adevărații necrofori cari s'au întins peste cimitirile românești, au început să ne roadă morții din groapă și au depus acolo mirositorul lor putregai. Nu ne-am fi gândit niciodată să ne luptăm cu ei pe vechile noastre pagini de istorie sau să schimbăm argumente. Era de ajuns măturoiul cu care vom sfârși prin a-i da laoparte și ciomagul noduros, dar elegant, al revoltei! Armele noastre împotriva Sărindarilor, niciodată nu vor fi decât astea.

Lupta a trebuit totuși să înceapă în altă parte. Dela un timp a început să se petreacă intr'adevăr un fenomen dureros și care ne atingea mai adânc. Morții aceștia de cari am vorbit au fost, mai ales în anii din urmă, oribil desfigurați de atâta abjectă cerneală câtă s'a azvârlit peste ei! Mulți Români au sfârșit și ei în ziua de azi prin a nu le mai recunoaște figura! Deaceea când glasul acestor morminte răsună și acum prin câteva inimi care au rămas credincioase, când se aud încă sugestiile ancestrale de viață **CARE SE RIDICA DIN STRAFUNDUL ACESTUI PAMANT** — întâlnim de data asta Români, Români adevărați cari nu-și mai aduc aminte, cari nu mai pricep, îndrăsnind să creadă, sau cel puțin să afirme, că sunt ecouri care ne vin de afară.

Tema „împrumutului" de idei, de naționalism, a fost luată în primire chiar de Români, cari au ratificat astfel orbește istoria scrisă de galițieni, iar sub compozițiile pe care ne obișnuisem să le citim în Sărindar, găsim acum neaoșe iscălituri românești! Operă de corupție sau de mistificare numai, pe care au întreprins-o angrosiștii de principii din Sărindar — nu vrem și nu o să cercetăm acum. Destul că în locul pseudonimelor cunoscute care mascau un brauer întâmplător sau un blumenfeld oarecare, apar acum nume cu adevărat românești, dar fără nicio identitate ancestrală, nume care nu fac decât să afirme, în fiecare zi, teribile renunțări românești. Și destul că în această alegere de care vorbeam mai sus, s'au găsit Români cari să-l schimbe cu Albert Honigman pe Mihail Eminescu și cari în loc de Hasdeu, să creadă în steaua lui Pauker sau în cuvântul lui Brauer!

Români? Dar nu numai atât — fiindcă pleava politică ne-ar fi interesat mai puțin! Lupi, Mihalachi, Iamandi, atâți alții pe cari-i uităm — toți ăștia pot fi dați, cu piciorul, ușor, laoparte... Dar s'au găsit, mai grav, Români cari se pretind cărturari și adeseaori sunt, sau ne-au lăsat s'o credem, oameni cărora nu le-ar fi fost permis să confunde pe Adolf Hitler cu Mihail Eminescu sau să considere tot spiritul românesc, cel mai înalt, cel mai sigur de o durată fără sfârșit — care a fost unanim în definirea destinului nostru! — ca un debitor sărac și uzurpator al dictatorului dela Roma! Ei singuri, cel puțin, n'ar fi avut drept să vorbească de naționalismul nostru „împrumutat"! Ar fi putut dimpotrivă să-l găsească în ascendența lor cea mai curată, cea mai durabilă, în toată puritatea numelui de Român! El se ridică din vremuri voevodale și vine până la noi, la marile culmi de care am vorbit aici, atât... L-a definit poate, cel dintâi, Simeon Barnuțiu, pentru ca să-i trezească din nou în inimi, dreapta românească de azi...

Toate astea, cum s'au putut uita? Cum se cheamă acești triști cărturari renegați? O să-i vedem pe toți, în articolul viitor.

Toma Vlădescu

Jaques Bainville jidan!.?

Poate ar fi suficient să ne rezumăm la publicarea clișeului de mai sus, ca să nu mai fie nici o îndoială. Totuși...

Jacques Bainville s'a născut creștin și francez, la 1879 la Vincennes.

Descinde dintr'o familie lorenă care s'a ridicat de jos, din rândurile țărănimii, în clasa burgheziei abia spre sfârșitul veacului XVIII-lea.

Moare mărturisindu-se și primind Sfânta Impărtășanie.

Universitățile technice și naționalismul constructiv

Suntem în principiu pentru Universitatea technică, adică, în speță, pentru înlocuirea actualelor școli politechnice — din București și Timișoara — cu câte o universitate technică.

Suntem pentru gruparea învățământului technic superior exclusiv în facultățile celor două universități technice, facultăți ce vor trebui să fie în număr de șapte în fiecare centru: electro-technică; mecanică-technologie; construcții, edilitate, urbanism; mine-metalurgie; industrială; silvică și aviație-autocare.

Suntem pentru crearea celor mai prielnice condițiuni morale, spirituale și materiale activității corpului didactic și științific al universităților technice și pentru înzestrarea acestora.

Organizarea și ființarea învățământului technic superior așa cum am arătat mai sus, — fără a micșora cu nimic importanța ultimelor deziderate pentru întreg învățământul nostru superior — este reclamată de motive foarte puternice.

In primul rând, vom avea de considerat caracterul problemelor technice, azi în suferință. Acestea trebue să ne vetie atenția foarte serios. Sunt zeci și sute de orașe și mii de sate în România Mare, care așteaptă să fie în mod civilizat servite cu o lumină artificială satisfăcătoare, cu apă potabilă și cu o sistematizare rațională a așezărilor de viață colectivă.

Sunt sute de mii și milioane de hectare de pământ agricol ce au nevoe să fie sau irigate sau asanate.

Sunt sute de mii de cai putere în cursuri de apă ce prezintă cele mai satisfăcătoare posibilități de captare și utilizare.

Sunt sute de ingineri străini adusi ca specialiști și a căror prezență a devenit de mult cu totul indezirabilă.

Și, enumerând marile și actualele necesități ale națiunei noastre nu am menționat tot ce se raportă la materialul necesar apărărei naționale, la toate mijloacele de locomoție terestră, aeriană și maritimă și la toate necesitățile mecanice și chimice în strânsă legătură cu intensificarea culturii agricole.

Problemele și nevoile ce urmează să fie satisfăcute cât mai urgent, sunt atât de variate și de dimensiuni atât de mari, încât două universități technice cu facultățile lor complecte, abia de vor putea face față.

Evident, că starea actuală a lucrurilor nu poate fi luată de bază la determinarea numărului instituțiunilor pentru pregătirea specialiștilor. Ea poate duce cel mult la situația paradoxală de azi ca tocmai în timpul când corpul technic ar trebui să constitue adevăratul brat de pârghie la organizarea producției și refacerei economice a țărei, acest corp technic somează.

Nu vom cerceta acum cine sunt răspunzători de această mizerabilă stare de lucruri. Dar ea trebue să înceteze și cât mai neîntârziat. Unul din mijloacele de îndreptare îl constitue organizarea cât mai perfectă, cât mai complectă a aparatului de pregătire a corpului technic chemat la rezolvarea problemelor arătate mai sus.

Acesta este în substanță motivul pentru care considerăm extrem de necesară și de actuală specializarea și organizarea complectă și similară a actualelor școli politechnice transformate în universități technice.

In acelaș timp se va lichida definitiv un vechiu non sens: acelaș titlu academic, corespunzător aceleiași specialități să fie decernat de două instituțiuni de stat organizate pe baze și legi diferite: institutele technice de pe lângă universități și școlile politechnice.

Deasemenea, se va pune capăt — referindu-ne la București — la actualele feude și interese pur subiective ale unui număr de persoane extrem de restrâns și în direct și acută opoziție cu marile interese ale națiunei; iar pentru Banat și regiunile limitrofe, transformarea actualei școli politechnice din Timișoara în universitate technică, cuvântul de universitate având prestigiul său incontestabil, va constitui o legitimă și unanimă satisfacție sentimentului de încredere în forțele proprii și de dominație pe aceste locuri ale elementului românesc.

Inzestrarea materială a celor două universități technice trebuie să fie totală. Aceste mijloace practic vorbind, trebue să fie acordate în condițiuni nelimitate sau mai bine zis, la maximul dat de limita activității corpului profesoral și al corpului științific ajutător, forme admise de mult în universitățile americane, germane, engleze.

Laboratoarele și institutele de cercetări, fiind înzestrate cu tot materialul modern de investigare științifică, organizațiile publice de stat, județ și comună vor putea găsi în activitatea acestor organizații de studiu și știință, toate îndrumările necesare; iar personalul științific al laboratoarelor va fi adevăratul și singurul consilier de autoritate în toate chestiunile de înzestrare și creație ce poate interesa națiunea.

Cel mai prețios instrument de realizare a obiectivelor acestor două universități technice însă, îl constitue corpul profesoral. Pentru acest motiv vom stărui puțin mai mult asupra acestui capitol.

Profesorii trebue să fie bine pregătiți, cu mult talent, cu autoritate morală și profesională cu nimic stirbită, cu incontestabile calități sufletești și indeosebi entuziaști, generoși și fanatici în îndeplinirea misiunii lor.

Numai astfel autonomia, adică capacitatea de a-ți statua singur normele de activitate, dar în acelaș timp și de a ți le respecta în forma cea mai strictă, va putea da roadele așteptate. In alte condițiuni, nu numai că autonomia nu va fi de nicio utilitate, dar sub autoritatea acestui cuvânt, activitatea corpului profesoral devine activitatea unei simple tovărășii, unde interesele și nevoile personale sunt singurele mobile și obiective de realizat.

Noi nu credem în virtuțile autonomiei la noi, în condițiunile de azi.

Sub protecția autonomiei au fost numeroase și perseverente cazurile de neîndeplinire — nesancționată și tolerată — a îndatoririlor lor de către o parte din membrii învățământului superior.

Sub protecția autonomiei, o importantă instituție de învățământ superior, dintr'una din provinciile dezrobite, a fost pusă în imposibilitate, pe deoparte de a sancționa, iar pe de alta de a-și recupera pagubele morale și materiale: fie cele cauzate de un profesor, gestionar de fapt, și care ani de zile, n'a știut — pentru zeci de milioane — ce este „Legea Contabilității Publice", găsit cu bani lipsă în Casa publică (și care nici acum, după ani de zile dela descoperirea lipsurilor prin anchetă judecătorească, n'a pus la loc acești bani); fie acelea provocate de un alt profesor, director de fabrică și director de laborator la aceiași instituție de stat, și care în îndoita sa calitate își „furnizează" lui însuși mașini, al căror preț îl incasează personal contra chitante și contra facturi apostilate de el însuși cu mențiunea „recepționate și trecute în inventar", dar cari mașini nici măcar n'au fost puse în fabricație, necum să mai fi intrat vre-odată în patrimoniul statului!

Nu! Nu! Suntem în imposibilitate să credem azi în virtuțile autonomiei.

Față de responsabilitatea difuzată a unui corp, cu mari îndatoriri, însă timorat sau jenat în aplicarea sancțiunilor sau a măsurilor de protecție ale intereselor publice, este de preferat responsabilitatea indivizibilă a persoanei șefului administrației tutelare.

Profesorii vor fi exclusiv la catedră și laborator. Ei vor fi însă de drept consilieri ai tuturor organizațiilor de stat, județ și comună în orice chestiune de înzestrare, dotare sau activitate technică.

Nu putem insista suficient de accentuat pe cât ar trebui, asupra necesității ca profesorii să nu mai fie ocupați cu alte însărcinări technice, publice sau particulare, în afară de catedră și laborator. Activitatea la catedră și laborator, precum și aceea de educator este atât de multiplă și de acaparatoare încât nici nu se mai poate, material vorbind, plasa altă activitate în plus, dacă însărcinarea de profesor este complect și conștiincios îndeplinită.

De altfel și singurul motiv, invocat de circumstanță pentru justificarea preocupărilor în afară de școală — de altfel de multe ori fără nici-o legătură cu activitatea de profesor sau technică — și anume contactul cu realitățile technice, va cădea dela sine, profesorii prin activitatea de consilieri ai întreprinderilor publice putând căpăta contactul cel mai complect și util cu aceste realități.

In concluzie, suntem pentru universități technice în locul actualelor școli politechnice. Le vrem, numai așa fiind necesare, bine utilate și înzestrate și slujite de un corp profesoral de mare autoritate morală, științifică și profesională.

Rezultatele activității acestor universități technice nu vor întârzia să fie simțite. Lăsând la o parte mândria pe care întreaga națiune o va simți pentru opera de creație științifică la care a colaborat, în primul rând, se va resimți pregătirea serioasă a inginerului român de mâine, iar în al doilea rând acești viitori ingineri vor purta cu ei, oriunde se vor găsi mai târziu, în însărcinările și activitatea lor profesională și socială, faima, gloria și autoritatea institutei românești ce i-a pregătit.

O latură — și nu de mică importanță — a naționalismului constructiv a fost trasată.

Pompiliu Nicolau
profesor la Școala Politechnică
Timișoara

CEVA DESPRE EMINESCU

Despre trista soartă a lui Mihai Eminescu se poate încă vorbi. Și nu atât despre viața sbătută între mizeria traiului cotidian și chinuitoarele viziuni ale inspirației sale, ci, mai mult, despre neînțelegerea, răutăcioasă adesea, care l'a înconjurat pe poet nu numai între hotarele existenței pământești, dar și acum după aproape cincizeci de ani de la moartea lui. Contemporanii, dacă i-au prieput ori nu opera, s'au mărginit cel puțin la acea indiferentă pasivitate, care mărginește aproape întotdeauna prostia, însă nu rănește pe nimeni. Cultul Românilor pentru autorul „Luceafărului" a început abia după trecerea lui pe tărâmul unde nu se scriu versuri și, odată cu aceasta, ciclul aprecierilor diverse a fost deschis.

Există în jurul figurii marelui poet, două tabere de proporții inegale. Una, aceia a admiratorilor, alta, într'o infimă minoritate, a detractorilor. Nu interesează deocamdată decât prima, pentrucă după cum se va vedea, este și ea susceptibilă de o nouă divizlune. Mă refer în deosebi la critici, pentrucă opinia lor, mai mult sau mai puțin autorizată, este aceia care conduce curentele și gustul publicului. Sunt unii care, fără nicio idee preconceputâ, admiră neprecupețit opera în întregime și sunt alții care admiră într'o anumită lumină și cu un anumit interes, sau se entuziasmează, pentru o parte, numai a scrierilor lui Eminescu, ignorând-o intenționat pe cealaltă.

Se știe că Eminescu nu a fost numai un genial poet, ci și un luptător al ideii de naționalitate, un antisemit feroce, un huligan, cum l'ar defini fără îndoială cretinismul lui Teodorescu Braniște. Se cunoaște iarăși monstruoasa crimă comisă în colecția ziarului „Timpul" din biblioteca Academiei române, unde articolele cu caracter antisemit nu se mai găsesc, deoarece au fost tăiate, nu se știe când și nu se știe cum. Și pentru a se îndepărta atenția publicului dela întreaga manifestare a acestei atitudini, s'a început prin a nu se pomeni nimic despre scrierile politice ale lui Eminescu. Când, apoi, după studii care pun într'o lumină completă întreaga înfățișare a publicisticei eminesciene, s'a descoperit multilateralitatea talentului său, s'a încercat o falsă interpretare a credințelor nefericitului poet.

Printre aceste ultime înscenări, trebue pusă acea catastrofală și nesărată viață în felii, care e falsul literar al d-lui Eugen Lovinescu. Cine a avut nefericita inspirație de a ceti „Mite" și „Bălăuca", își poate da foarte ușor seama nu atât de searbăda insipiditate a scrisului fostului critic, care mi se pare, nu a isprăvit de a se revizui, cât de grosolana tentativă de a denatura viața, caracterul și mai ales antisemitismul lui Eminescu.

D. Lovinescu ne înfățișează o marionetă iubăreață și trăsnită, un fel de nebun care face versuri citite de toate fetele și recitate de toți băeții îndrăgostiți, profesând un antisemitism teoretic, pe care el cel dintâi nu-l bagă în seamă. Sunt scene de un haz inefabil, pe care le-am gustat cu cea mai sălbatecă savoare, bucurându-mă la gândul că adevărul e atât de greu de ascuns, mai ales când dispui de resurse atât de pitorești ca acelea ale d-lui Lovinescu. Nu mă mira că „Adevărul" a editat asemenea cărți, care gâdilă abdomenul proprietarilor lui și nu m'a scandalizat nici elogioasele critici ale acelui buletin de editură care e „Adevărul literar și umoristic". Mă întristează numai acest nedrept destin al lui Eminescu, pe care nici moartea nu l'a schimbat. Și când te gândești că nu există încă în rafturile librăriilor o ediție completă a operelor lui, însă viața îi este atât de mult și mai ales fals interpretată, că și cum imprejurările neînsemnate ale unui trai fără strălucire au mai mare valoare decât opera însăși, te cuprinde desnădejdea. S'au promis de curând locuințe pentru scriitorii în viață. Când își va avea Eminescu palatul pe care-l merită între filele încăpătoare ale unei cărți numai a lui?

Vintilă Horia

Consiliul de administrație

„Consiliului de administrație" cred că nu i se poate da lapidar o definiție din care să-i reiasă toată inutilitatea în domeniul economiei unei țări și tendința de a subjuga massele producătoare unei tiranii de paraziți cu o pronunțată nuanță de complicitate între partid și ban.

„Consiliul de Administrație" e un produs hibrit al transformărilor pe cari principiile disolvante ale revoluției franceze le-au adus factorului economic și-și are origina în desființarea regimului corporativ, în acea lege „le Chapelier", prima etapă de regres a unei stăpâniri iresponsabile grăbită să-și vadă izbândirea aventurii prin orice mijloace, este, dacă vreți, hibridul liberalismului economic.

„Nemuritoarele principii" ale revoluției în ura lor contra disciplinei corporative a dat pradă pe consumator și producător, „Societății anonime", întreprindere unde nu există responsabilitate și unde câțiva deținători ai banului, o adevărată oligarchie, controlează și stăpânesc economia unei țări întregi.

Casta aceasta a privilegiaților anonimatului, dacă are o putere nelimitată nu-și recunoaște în schimb nici o datorie și „anonimatul" afișat pe firmă o pune la adăpostul oricărei griji.

La noi în țară, unde dacă uneori exportul nostru a întrecut importul, totdeauna însă numai am importat „idei" indiferent de valoarea lor ci numai din ușuratica dorință să maimuțărim apusul, la noi în țara aceasta de agricultori și ciobani principiile liberalismului economic, care după o atât de scurtă existență își traește agonia chiar între hotarele de unde a pornit să cucerească lumea, au isbutit să ne svârle pradă aceleiaș caste care dacă aiurea prezintă cel puțin un caracter național, în România, răspântia de întâlnire a tuturor aventurierilor, nici atât nu prezintă.

Este adevărat că înainte de 1916 situația noastră excepțională de producători exclusivi agricoli, cu o industrie în crisalidă încă, nu ne-a făcut să simțim stăpânirea technocrației în fața căreia ne plecăm astăzi din ce în ce mai neputincioși. Și afară de aceasta, marea proprietate, numărând boierimea acela mândră, plină de omenie și de iubire de țară, opunea un obstacol de neinvins partidului liberal, primul care a deschis porțile capitalismului străin.

Distrugerea marei proprietăți pe care poate nimeni n'ar fi regretat-o dacă țăranul ar fi fost adevăratul beneficiar, trecerea noastră din regimul unei economii specializate în cadrul unei economii complexe, cerută desigur și de necesitățile de existență ale Statului, a lăsat câmp liber acțiunii seniorului capitalist străin și „Societății anonime".

Și dacă omul politic român — fie liberal, fie țărănist — a izbit cu atâta frenezie în marea proprietate și în boerime, o clasă de oameni care nu ne făcea decât cinste, apoi nimeni altul afară de acest om politic n'a îmbrățișat cu și mai multă frenezie casta capitalismului străin și nimeni afară de această canalie nu s'a făcut complice în a prăda și epuiza bogățiile țării românești alături de seniorul care-i plătea regește complicitatea la crimă.

O, și poate foarte mulți dintre dumneavoastră știu cum politicianul român, plaga aceasta atâta de intinsă, s'a oferit fără pic de obraz, a mințit, a înșelat și a hoțit o țară pe care nici odată n'a voit-o ridicată, nici odată n'a respectat-o și mai ales nici odată n'a iubit-o. Omul nostru politic s'a tarifat asemenea unei femei pierdute și a intrat într'un bordel pe care din necesități de prezentare l-a numit „Consiliu de Administrație". Și nu există „Societate Anonimă", bancară sau industrială, totdeauna însă anonimă și iresponsabilă, fără decorativul, costisitorul dar totuși foarte productivul „Consiliu".

Un „Consiliu"? L'am putea numi o sală destul de lungă, aranjată uneori cu oarecare gust dar totdeauna răspândind înăbușitorul parfum al parvenitismului, o sală nemăsurată în mijlocul căreia se întinde o masă și ea destul de lungă, înconjurată de 10—20 de fotolii foarte odihnitoare. Prin urmare: o cameră, o masă și 10—20 de fotolii. Atâta tot?

Oh, nu domnilor! Căci am uitat un lucru care pare să nu aibă tocmai o atât de mică importanță ca să-l putem ocoli: 10—20 de dosuri cari odată sau de două ori pe an i-au loc în jurul mesei la o numărătoare și la o împărțeală, marcând prin „rotunjimea" sumei cuvenită fiecărui dos prețul vânzării și trădării haimanalei politice.

Pe fotoliile acestea pe cari se așează atât de rar, dar cari răsplătesc atât de princiar închipuitele eforturi de inteligență, a fost marea bătălie, marea întrecere a democrației și clubului politic.

Prostimea noastră privind încă admirativ către dealul „Camerii" — tot o „Societate anonimă" unde „alesul națiunii" și al „consiliului de administrație" pecetluiește legal titlul vânzării sale către potentații industriei — prostimea aceasta a rămas de multe ori nedumerită cum după ce agitata faună a Camerii își împletește pretinsele programe cu înjurături de mamă și de cruce, ireductibilii adversari pleacă „bras dessus, bras dessous" să se îmbrățișeze în cealaltă „cameră" a „Consiliului de Administrație". Și prostimea noastră, cercetată de toți afonii poporul acesta care se dă legat oricui, nu poate pricepe altceva decât că „boierii" se obosesc, dintr'un exces prea mare de conștiință, mult mai mult decât ar vrea prostimea, pentru o fericire a ei, întârziată mereu, de o soartă contra căreia nici boierii n'au leac.

„Consiliul de Administrație" este un soi de hrubă întru totul asemănătoare celei masonice — hrubă în care de altfel închinătorii „Marelui Architect", spre deosebire de obișnuitul ritual, oficiind fără șorț sunt primiți la împărțeala prăzii — este un iarmaroc unde se înfrățesc toți politicianii indiferent de doctrine și hotăresc peste capul țării legile sale. Este locul de unde pornesc comenzile culburilor de tâlhari ai capitalismului străin și unde cinstea de patrie și de credință e pusă la mezat.

Datorită „Consiliului de Administrație" astăzi n'avem viață economică românească, iar toată munca noastră se capitalizează peste graniță sau aici în țară în domeniile și palatele „minoritarilor" și celelor de jecmănitori politici.

Țară de imense resurse — numai producția noastră anuală de țiței se cifrează la 50 (cincizeci) miliarde lei, auziți domnilor, 50 miliarde! — toate aceste resurse au căzut în mâna străinilor. Tot, absolut tot, (petrol, cărbune, ciment, zahăr, materiale de construcții, întreaga gama de industrii chimice și metalurgice) a fost oferit de slugoiul politic în schimbul arginților „Consiliului de Administrație", cu ajutorul căruia străinii blindați în acele fortățe ale trusturilor ne fac legi și ne îndrumează politica țării.

Seniorii „consiliului de administrație" țin în șah agricultura noastră și fac din țăran un rob căruia îi impun vânzarea produselor sale la un coeficient de 3—4 ori inferior coeficientului la care îl obligă să le cumpere produsele lor industriale. Seniorii aceștia ne sărăcesc pe noi, pe toți.

Cei ce doresc o schimbare nu cred că pot concepe o luminare a întregului nostru orizont economic și spiritual, fără desființarea acestor hibrizi, a consiliilor de administrație, perfecta simbioză dintre aventurierul capitalist și aventurierul politic. Și toți cunoașteți pe acest aventurier politic. E cel ce lasă, când hoțul său numai mișcă, „regretele unanime" ale trusturilor pe câteva pagini de ziar iar pe noi ne face scrâșnind din dinți să numărăm: încă unul!

Îmi amintesc de o luminoasă expunere a d-lui inginer Nicolau, profesor de hidraulică la Politechnica din Timișoara, în care sugestii extrem de interesante deschid noi perspective economiei românești — și așteptăm cu nerăbdare volumul său promis tiparului — îmi amintesc încheierea sa:

„Dar pentru aceste soluții eroice se cer oameni eroici".

Da oameni eroici... Unde sunt? Îi vrem la posturile de comandă de unde să mături gunoaiele trusturilor și să promoveze doctrina corporatistă fără politică, fără compromisuri și fără „consiliu de administrație".

E. Boroianu

Marea sinteză

Realitățile românești freamătă astăzi de-o irezistibilă prezență a spiritului. Pe toate planurile dinamicei naționale, viața se articulează sub licăr de stea înaltă. Este parcă o reacțiune tare împotriva veacului apus, anchilozat de vânturile zvântate ale materialismului. Dacă așezările sociale actuale, ca forme convenționale, mai prelungesc încă printre noi acest veac, dedesubtul lor fierbe aprig, ca un furnal spiritual, limpezind așezări noui. Se răsucește în toate acel nerv de lumină, care 'n idealismul de simetrii geometrice al lui Hegel, dinamizează istoria și căruia Karl Marx a refuzat să-i certifice realitatea, mai precis, i-a negat-o. Cât adevăr va fi în filosofia idealismului hegelian, această filosofie frumoasă ca un poem indic, nu știu. Dar veacul nostru închide în el realități care, cu mari aproximații, îl justifică pe Hegel. Suntem în pragul unei luminoase sinteze hegeliene, după ce articulația dintre *teză* și *antiteză* s'a fost consumat până sub ochii noștri. Marea sinteză de care vorbim își caută demult formele, își pipăe drumurile ca să-și facă până la urmă loc larg înspre inima țării, care-i așteaptă, deschisă, binecuvântarea.

Substanța acestei sinteze e împletită din viziunea mitului etnic, sub toate formele lui și din viziunea cerului creștin, cu toate luminile lui.

Mitul etnic s'a despicat în timpul din urmă multiplu și adânc. Răvășind cumpătul clasic al cronicilor și apele fără fund ale folclorului, generațiile de după război și-au crescut ființa în inima lor și și-au rotunjit destinul — destinul pământului românesc — sub zodia lor. S'au încordat aceste generații ca sub sfichiul unei porunci și și-au croit rost răsturnător. S'a înviorat atunci scleroza veacului îmbătrânit de păcate grele și s'a pornit război între generații. Războiu crunt, fără sânge, dar cu încăerări adânci. Războiu între un veac și altul. Dau bătrânii de frica morții, dar chiue flăcăii noștri și freamătă țara. Nu vă lăsați băeți! În sângele vostru ars de durerea brazdei de sub coastă, vuește bărbătește mitul pământului. Și voi știți că din acest mit înflorește istoria. Istoria unei Românii frumoase și dalbe ca o Cosânzeană. Aceasta-i nebunia sacră a vieții noastre.

Dar iureșul tinereții noastre: el însuși e un cântec al pământului, un cântec netăcut de când s'au fost bătut pe-aci Mircea și Ștefan, Mihai și Vodă Cumplitul, Tudor, Horia și Iancu. Nebunia lor sacră zvâcnește în pământul pe care-l călcăm și ne sfârie sub tălpi. Dogoarea aceasta istorică a înfierbântat sângele generației noastre.

Dece răstoarnă tot în calea ei? Pentrucă-i poruncește pământul să nu se dea! Să nu se lase înăbușită. Ar blestema-o mormintele. Mai ales acum când demența roșie, tutelată de țăranul fără țară dela Topoloveni — ah, ce idioată inconștiență îți zvâcnește sub frunte, d-le Mihalache! — își vântură arginții printre noi.

Și pentrucă iureșul să fie întreg, și-au turnat băeții noștri sânge în stilouri, au prins sub tâmple sensul vremii și-au început a-l tălmăci. Niciodată nu s'a scris în presa noastră mai cu nerv și mai adânc. Niciodată nu s'au atacat mai agresiv probleme mai vitale și mai nerăzbătute. Căci ofensiva naționalistă îndrăznește totalitar, răstoarnă radical și clădește din temelii.

Dar toate acestea se desfășoară sub zodia nicicând uitată de român și astăzi mai puțin ca oricând, sub zodie creștină. Vreți dovezi? Pentru cei ce le vor, zadarnic le-am aminti! Ceilalți le cunosc ca și noi și le au în permanență prezente. Toată zbătania românească, împrăștiată pe atâtea planuri de viață, se concentrează — sub zodie creștină, într'un punct care le dă sens unitar și înalt. O transfigurează, o transcende, dând astfel existenții noastre naționale un sens cosmic, care însă fără să-și neglijeze specificul românesc, are neîndurata datorie să-l adâncească și să-l dilate.

Între aceste crunte și neestătoare realități se zbat generațiile tinere, care și le-au luat sarcină cu dragoste și nădejdi multe. Nădejdi crescute și dragoste aprinsă, îndeosebi acum când Regele vine să întregească, zi de zi *nebunia* noastră.

Se știe că în general presa noastră aduce vorba de Rege numai în momente de oportunitate politică, atunci când la o răscruce a guvernului de la conducere, puterea surâde. Noi însă am scris și vom scri despre Rege întotdeauna și numai atunci când va trebui să-l punem în puterea destinului național integral. O facem și acum, când Însuși Regele de bună voe s'a vrut acolo unde noi îl vrem mereu și de unde nu va lipsi niciodată.

S'a deschis săptămâna cărții. Ca întotdeauna, a participat și Majestatea Sa. Și atât ne e de ajuns. Căci mitul de care vorbeam, mitul pământului și al cerului, care se rostogolește adânc înspre marea sinteză se simte înfiorat și crește nebun când îl tutulează Voevodul Culturii. A da autoritate regală, cu participare organică, autenticității românești, a declara de pe Tron juste viziunile noastre, iată ce ne oțelește. Căci a pune la temelia țării cartea și spiritul ei, iată ce am dorit noi și ne-a făgăduit Regele.

Începe să se rotunjească marea sinteză, către care noi ne-am urnit demult.

Niță Mihai

Cărți cu febră și explozii

O întâlnire în prădvorul oficial, a gândului și slovei tipărite, cu publicul setos de lumină, ca aceea pe care o prilejuește luna Mai, însemnează, cu adevărat, o declanșare de avânturi spre orizonturi semețe. N'am putea lăuda mai mult atâta inițiativă sărbătorească, pe seama căreia îndrăznim să punem bucurii noi pentru multe inimi cu o anumită evlavie, dar tocmai din această pricină nu ne putem reține de a denunța oceace compromite sărbătoarea. Căci, sub o egidă de atâta nobilă frumusețe și alături de cartea valoroasă, se așează sgomotos, cu fast și multă reclamă, cartea care nu-și merită numele cutia de infecție a excrocilor de tipografie.

Cutiile acestea s'au înmulțit în ultimul timp în atâta măsură, încât un serviciu de incendiere ar fi tot ce-ar completa mai bine scopul urmărit cu propaganda cărții.

Precum vedeți, în loc să ne rezervăm mulțumirea de a vorbi la acest prăznic cărturăresc despre cuceririle spirituale ale neamului nostru, primejdia pe care o vedem că se afirmă, ne silește să luăm în discuție tipăriturile mizerabile, față de care am avut întotdeauna un sentiment de panică. Suntem forțați la sacrificarea unui ceas de recreație, ca să coborîm în întunecimi, unde lucrează arendașii tiparului românesc.

Ne vom ocupa, deci, de cunoscutele „romane" de senzație, fiindcă niciodată asupra lor nu s'a scris și nu s'a protestat îndeajuns.

Industria aceasta de crimă și pornografie, tot atât de înfloritoare ca și alte afaceri patronate de evrei, inițiată și susținută febril de celebri gangsteri ai tiparului, lansează zi după zi, imense cantități de otravă, destinată elevilor de școală și muncitorimii. Ați văzut — de sigur — cum la anumite date se împodobesc zidurile orașelor cu niște afișe cât plăpumile, în care se expune trupul gol al unei femei, ținând în mână un pumnal roșu de sânge, sub titluri enigmatice și ispititoare. E semnalul unui mare „eveniment cultural", care se va deslănțui chiar de a doua zi, vestea că băeții de ghetto care asudă în pivnițele lui Hertz sau ale „Dimineții", au pus la cale o poveste cu peripeții extraordinare, că începutul ei a și fost așternut pe hârtie, iar rotativele o vor scuipa în fiecare dimineață de-alungul și de-a latul țării. Într'adevăr, a doua zi, trenurile sunt aproape insuficiente pentru a încărca pachetele enorme de senzații și grozăvii, pe care agenții le vor svârli gratis în brațele publicului.

E atâta generozitate și grijă pusă în serviciul literaturii, încât mulți — chiar dintre cărturari — au aplaudat pe acel bătrân bandit pentru sacrificiile cu care-și ține firma instalată într'o poziție centrală a Capitalei, unde i-ar sta bine unui monument al bietului Eminescu.

Și cum spun, în ziua fatală, agenții iau cu asalat porțile școalelor, ale atelierelor, se așează lângă ușa bisericii și 'ncep să 'mpărție în dreapta și 'n stânga fascicolele proaspete.

E o vânătoare sinistră de suflete naive, un formidabil bombardament căruia nimeni nu 'ncearcă a i se opune. La ora asta, miî de suflete cad în posesia lui Hertz. Căci, de îndată ce ajung acasă, se ascund în câte un colț, și 'ncep să soarbă licoarea imprimată.

Acolo, în fața paginilor în care ceva se încurcă și se descurcă rapid, unde se arată capul fitilului ce va produce explozia, nefericiții acestia încep să devină palizi, se desfigurează, se istovesc, își pierd pofta de mâncare și de-a doua zi, devin sclavii fascicolelor. Ceva s'a produs înlăuntrul lor.

De-acum sunt bolnavi, îi stăpânește pasiunea unei lumi ieșite din demența celor ce-au făurit-o și sunt gata să moară alături de figura care i-a cucerit. I-a mușcat de inimă șarpele și sângele lor capătă alt puls.

Năuciți de șofranul celor dintâi artere tăiate, rămân cu ochii înnecați în gol, așteptând fascicola următoare să lege firul emoțiilor spre care se avântă fantastic, cu turburătoare bătăi de inimă.

Cu oamenii aceștia nu se mai poate face nimic. Temperatura ridicată la încurcă itele mintii și'n vâltoarea deselor răsuflări își pierd prițeperea în lucrul pe care-l profesau înainte.

Dar starea aceasta e tocmai efectul așteptat, fiindcă desaxarea lor, devine mălul febril al anarhismului. Victimele se agită pe plan sentimental cu niște eroi, ale căror rosturi sunt dozate în așa chip, încât să determine ură de moarte împotriva ordinii sociale, împotriva tuturor instituțiilor care stau la temelia statului și însfârșit, împotriva lui Dumnezeu. De-aici începe pedagogia comunistă și trebue să-i recunoastem ingeniozitatea cu care știe să lucreze în massele străine de sensul ei. Idea pulverizată numai în formulare politice sau „doctrinare", în lupta directă împotriva crucii sau a familiei, nu ar avea sorți de isbândă într'o societate creștină. Pentru ca să cucerească, ea pretinde o psihologie pregătită, un mediu cu raftunea bolnavă și sufletul adormit, sufletе turburate și anarhizate mai întâi prin morfina unor povești scrise în acest scop. Și poveștile pot avea aparența celor mai nevinovate lucruri. In ele e vorba de suferință, eterna suferință omenească... Cine, deci, ar avea dreptul să le cenzureze, sau măcar, cine din cei care poartă răspunderea moralității noastre, își pierde vremea cu lectura lor, ca să le înțeleagă rostul? Patronii cunosc această nepăsare, deaceea uzinele lor fierb de atâta producție.

In locul agentului comunist care— oricum, — s'ar întâmpla să aibe vreo neplăcere, cărțile acestea introduc un agent discret, metodic, pe care nu-l urmărește nimeni: „Erou de roman" constituit anume, cu infinite resurse de convingere, el își face domiciliul în mile de inimi ale cetitorilor devotați, cărora le încasează și cotizația zilnică.

Fiecare figură centrală din tipăriturile acestea, nu este decât o Ana Pauker, un Constantinescu-Iași, ori alt agitator idealizat.

Pe urmă vine și dialectica marxistă, care nu mai întâmpină nicio rezistență. Lectorul îndobitocit, e atâțat acum cu transpunerea în realitatea zilei a celor citite și astfel, de unde mai înainte, era fiu credincios al bisericii, devine incendiatorul ei.

Iată, mi-a căzut sub ochi coperta unui astfel de roman. Se chiamă: „Sunt nevinovată"! și are ca subtitlu: „romanul tragic al unei logodne". Dedesubt o poză întâțișează chipul unei femei, cu următoarea explicație: „Ciotilda, femeia fascinantă, dar tot pe atât de perfidă". Nimic alarmant, veți zice, în afară de nota ridicolo a acestui gen. Dar, iată ce se poate citi în pagina următoare: „Sunt nevinovată! N'ați întâlnit-o ficcare în calea voastră, și nu v'a înduioșat povestea acestei nenorocite, care urmărită de un destin vitreg, a rămas orfană și nu-și poate găsi nicăeri cămin? Fratele ei, un pușcăriaș evadat, e și el victima unor intrigi mișelești, fiindcă a îndrăsnit să-și ridice ochii la fiica unui atotputernic al zilei și chiar să se căsătorească în secret cu ea". Nu-i așa că miroase a manifest comunist și are multă asemănare cu leșinăturile agramate dela „Cuvântul Liber"? E banalul cântec în care se vorbește de lupta proletariatului împotriva celorlalte clase sociale, de nedreptățile justiției burgheze, de ocnași mesianici și de motivul tuturor îndârjirilor: suferința nemeritată... Înțelegeți, deci, cum se explică atitudinea dârză și sfidătoare a comuniștilor, când ajung în fața judecătorilor. Ei vin cu aerul de a răsbuna „nedreptățile" citite aici, și pentru acest motiv scuipă și legea și justiția. Când începuse procesul Anei Pauker, ziarele au anunțat că 'n fața Consiliului de Război se adunaseră numeroși muncitori și muncitoare — care au rosturi bune în acest stat tolerant — cerând eliberarea hidoasei comuniste. Toți aceștia sunt opera „romanelor" despre care vorbim, sunt produsul academiilor lui Hertz și ale „Dimineții". Educația lor le-au făcut-o ceas cu ceas eroii aceea cu aparență înduioșătoare, până i-au câștigat sentimentalicește, pe urmă identificându-se fiecare cu suferințele din carte, a ieșit în stradă pentru avortul stepelor sovietice.

Am scris aceste rânduri acum, când cartea se cunună cu țara în amvonul cel mai de sus, precum se cuvine unui început de eră. Am vrut să arăt cu ce se hrănesc — pe lângă pâinea zilnică — muncitorii și tineretul nesupraveghiat. Dacă e vorba de o îndrumare spre vârfurile sublime ale creației literare și de o refacere a noastră prin carte, atunci,... atunci... e ușor de înțeles ce trebue să se facă. Dacă nu e vorba de așa ceva, propun ca Hertz să fie chemat la președinția Academiei Române.

Pan. M. Vizirescu

Ingerii satului...

O dă furca jos!

Primăvara cu pluguri și lacrimi

Dela un capăt la altul ai țării, acum ca'n veacul Dacilor și ca totdeauna, se răstoarnă, sfânt și trudnic, brazdele pâinii de mâine. Cântecul plugului, trist sau patetic, umil sau fălos, despică din nou pământul Patriei și svârle spre cer nădejdile. Un popor de plugari și un popor de țărani! Iată marea realitate economică și socială a României. Fala și dezastrul nostru! Fala, pentrucă sunt mulți și răbdători; dezastrul, pentrucă sunt părăsiți și săraci. Nimeni nu-mi poate dovedi contrariul. Nu știu ce blestem a vegheat, tutelar și permanent, la istovirea sistematică și neîntreruptă a țărănimii noastre. Abandonată de toți și exploatată în modul cel mai netrebnic de reprezentanții sufragiului universal, ea își duce existența, roasă de boli și de lipsuri, alături și paralel cu improvizațiile și josniciile cluburilor citadine. Fruntea ei, sorbită pe pervazul cerului, s'a întors dela păcatul politicianist. Minciunile democratice au scârbit-o și fărădelegile, instrumentate după prescripțiile ucigătoare ale logicii partidiste, au întristat-o. In loc să fie chemată nevalnic la viața liberă și românească, la construcția unui stat nou, cinstit și viguros, în loc să fie ridicată la rangul de onoare și demnitate pe care-l merită, a fost condamnată unei pasivități cetățenești înspăimântătoare. A fost destrămată sufletește și îmbucătățită politicește. I s'au distrus credințele și i s'au spurcat altarele. Toată politica democratică a României de 18 ani încoace, prin spiritul ei de pricopseală și parvenire, prin trădarea intereselor de neam, aruncate generos pe gâtlejul iudeo francmasoneriei, i-a administrat cea mai oribilă batjocură.

Peste capul acestui popor de țărani s'au fluturat toate erezille politice și culturalizatoare, de urechile lor răbdătoare s'au izbit toate răguşelile panglicarilor politici și din puterea lui uriașă s'a făcut zid de apărare tuturor nulităților încuiate la cap și negre la suflet.

Sacul de făgăduieli al săcăturii democratice a fost fără sfârșit și tot așa de nesfârșit este procesul de dezagregare ce copleșește sufletul țăranului nostru, pe urma practicilor mincinoase și false. Căci exodul spre oraș al țăranilor noștri se datorează în mare și hotărâtoare măsură acestui desmăț de promisiuni. A fi slujbaș la oraș, oricât de flămândă și umilitoare ar fi slujba, e dorință a păturii noastre rurale cu vădite tendințe de creștere. Și acest fenomen de imediată și autentică sociologie românească trebue explicat. Dar ceeace este mai grav și fixează atenția noastră acuma sunt consecințele acestei transhumanțe. Totuș, n'am vrea deloc să se creadă că am fi partizanii unui *sedentarism rural, sfințit de aburii mămăligii cu mujdei și cu ferestrele închise binefacerilor pe cari ni le dă civilizația contimporană. O casă laienică, o hrană substanțială și îndestulătoare, o stare materială mai ridicată, în sfârșit un confort uman și un standard de viață la nivelul cerințelor actuale, nu credem, cum mai cred încă o seamă de indivizi naivi, că ar altera specificul superb al satului românesc. Ne dăm perfect de bine seama că civilizație și cultură românească înseamnă sută la sută sat românesc. Și tocmai din acest motiv ne ridicăm împotriva acelora cari au scos satul românesc din istoria țării, schimbând adevăratele table ale legii noi pe arginții zângănitori ai ocultei iudeo-francmasonice.* Intreagă oratura culturii noastre, ca și măduva existenței noastre istorice, crește din puterile transfigurătoare ale satului. Aderența poporului nostru la ortodoxie, ca tot ce este formă organică de viață și cristalizare spirituală, dovedește cu prisosință afirmația de mai sus. In sprijinul ei am putea aduce luxuriantele argumente ale unei întregi direcții de cugetare din filosofia culturii contimporane. Dar nu vrem să ne depărtăm prea mult de intențiile precise ale articolului.

Și pentruca să continuăm desfășurarea logică a afirmațiilor precedente, dându-le articulațiile și accentele cuvenite, credem că *excluderea satului dela viața românească de după războiu, prin falsurile și venalitatea guvernărilor democratice a determinat în bună măsură psihologia specială a țăranului nostru de azi.* Și această psihologie diferențială e cu atât mai îngrijorătoare cu cât se raportă mai intim la o problemă de importanță crucială pentru viața satului: *atitudinea țăranului față de pământul său, de munca sa, de vatra sa.* La aceasta mă gândeam mai sus când vorbeam de goana săteanului după viața de mahala.

Intr'adevăr, în acest desechilibru, cu toate amarele lui urmări, mincinuna democrată are răspunderea capitală. Inchiriind țara străinilor hrăpăreți, concesionând totul și exploatând fără milă munca și truda țăranului, falsa democrație românească a agravat din zi în zi mai mult ruptura dintre țăran și pământul său. Căci la ce bun un pământ care nu te poate hrăni și ale cărui roade le vinzi pe nimic Dela această constatare amarnică, ce se multiplică în mii și mii de exemplare de țărani dela un capăt la altul al țării, până la a considera *munca blestem* nu e decât un pas. La această răspântie se găsește sufletul orfan al țăranului nostru de azi care ia drumul orașului. Procesul de înstrăinare de pământul tău e sfâșietor de dramatic, dar și mai cutremurător e să vezi că cea mai sfântă trudă întru sudoarea feții, lucrarea pământului, e considerată un blestem de sus.

Din acest impas nu putem ieși decât trecând peste cadavrul democrației și începând munca de lungă și susținută durată pentru așezarea *satului românesc în drepturile lui de coloană vertebrală a ex'stenței noastre.*

Se impune, prin urmare, o viguroasă și supremă *întoarcere la pământ!* Iar nouă, celor desprinși din coapsele brazdelor, ni se impune *o mare și sinceră întoarcere acolo unde ne-au fost jurămintele.*

Dar procesul de reintegrare a satului în ritmurile de simțire ale comunității panromânești și *întoarcerea masivă, conștientă, luminată și constructivă la pământ, nu se poate face decât pe drumul drept al naționalismului integral, ce se ridică tot mai uluitor, ca un imens val de protest răzbunător, din resorturile cele mai adânci ale ființei noastre.*

Numai sub imperiul lui, acest peisaj dogoritor de *primăvară cu pluguri și lacrimi se va transforma în sărbătoare, ridicând într'o totalitară turn'că de flăcări albastre freamătul românismului spre tronul lui Dumnezeu!*

Grigore Popa

MUSTRARE

Ardelenilor mei...

Frate!
...Hai să dăm mână cu mână
cei cu inima română...

Frate,
cine âst aspru sfat ți-a dat
să fi pe mine veșnic supărat —
când eu
în tranșee — cot la cot cu Bunul
[Dumnezeu —
luptai la Mărășești
pentru toate dorurile românești?

Frate,
cine âst aspru sfat ți-a dat
cântând să nu-mi dai bineț
cu toată a sufletului tinerețe
când și copii, femei și frați
își risipiră oasele amarnic prin
[Carpați?

Frate,
hai să dăm mână cu mână...

Valeriu Bora

Știr cu mămăligă....

SPIRIT FRANCEZ

Se vorbește insistent de o reînviere a latinității. Benito Mussolini, într'un articol plin de mari viziuni și geniale intenții, și-a mărturisit un gând măreț: acela de-a face din latinitatea europeană un grup omenesc unitar — focar de cultură și civilizație al lumii întregi. Formulată de cel mai autentic și înzestrat descendent al spiritului roman, această intenție, prin însăși faptul că a fost spusă într'un chip deosebit de alarmant, e sortită să iște discuții cu privire la destinul latinității.

Chiar dacă ar fi să nu credem în profeția sumbră a lui Spengler, care a cântat în accente apocaliptice prohodul occidentului, nu este mai puțin adevărat că latinitatea, începând cu pragul veacului trecut, trece printr'o epocă de criză și de răscruce.

Fiindcă problema, în ansamblul ei, te îmbie prin prea bogate și pitorești peisagii, aleg numai o ramură, ramura franceză, la adăpostul căreia vreau să însemn câteva gânduri.

Franța îți dă impresia că trăiește numai prin trecut. Prezentul văzut ca devenire istorică și ca modelare larvară a viitorului, în Franța, este inexistent. Și nimic nu poate fi mai tragic pentru o țară decât absența prezentului. Deoarece asta-i tot una cu o dispariție fatală în neantul viitorului.

Sfărâmarea necontenită a îndelungatelor veacuri de cultură n'a mai lăsat nimic fraged și robust în sufletul francezului. Clasic acum trei sute de ani, francezul a rămas același atât ca stil de viață, cât și ca trăire a fenomenelor de cultură. Paradoxal, clasicismul în acest sens a fost pentru Franța o culme și o mare primejdie — deopotrivă. Presupunând un echilibru lăuntric orânduit pe coordonate invariabile și oferind deci o perspectivă prin excelență statică a lucrurilor, clasicismul este rodul pe deplin copt al unui proces a cărui devenire se sfârșește odată cu el, — cu zămislirea acestui rod.

Franța e țara cea mai aproape de icoana utopică a perfecțiunii.

Îmi pare limpede ca lumina soarelui că o creație autentică nu implică întotdeauna claritate și o impecabilă arhitectură a formei. O trăire puternică ale cărei obârșii se pierd în profunzimile înegurate ale spiritului, izbucnită la suprafață, la o înfățișare obscură și această obscuritate, prin modulațiile ei incerte, este neasemănat mai fecundă în sugestii și în emoții estetice decât o operă îngrădită în linii precise și de-o desăvârșită claritate. Capodoperele literaturii mondiale își datorează durabilitatea și mereu noua lor frăgezime mai mult obscurității pe care o conțin decât limpezimii în care sunt construite.

Franța este țara rațiunii exclusive. Calitățile și defectele ei se explică prin acest fapt. Francezul crede și respectă numai valorile demonstrabile pe calea netedă a logicei. Deaceea el are o exagerată aversiune față de misticism și de experiențele sufletești în care iraționalitatea abundă. Raționalismul, cristalizat de altfel minunat în gândirea pură a lui Descartes, a îndepărtat Franța de izvoarele primitive ale vieții. Afirmația aceasta se lasă verificată la fiecare pas.

Dacă ar fi să socotim viața, asemeni lui Nietzsche, nu ca un efort către echilibru, ci ca o activitate cuceritoare și mai cu seamă ca o frenetică tendință de expansiune și creștere, deci ca un elan mereu crescând al voinței de putere, atunci — firesc — spiritualitatea franceză ne apare mult inferioară spiritualității germane, de pildă, sau italiene.

Eu văd în notoria capacitate sufletească a francezilor de-a se abandona unei abstracțiuni ori unei utopii generoase, — indiciul precis că viața suferă acolo o cumplită degradare în folosul unor naive ficțiuni. Ideia de pace sau ideia înfrățirii popoarelor de pe glob prin autoritatea comandamentelor politice, care se trâmbițează astăzi de către toți bastarzii falselor fanatisme de stânga, reprezintă, indiscutabil, o frumoasă intenție a umanității contemporane, însă nu este mai puțin adevărat că ea întâmpină teribilele piedici ale realităților vitale. Viața stă — drug masiv de granit — în drumul împlinirii acestei dorințe teoretice.

Entuziasmul francez irosit atât de darnic pentru realizarea păcii și a altor utopii acum la modă, — caracterizează concludent conținutul sufletesc al unei întregi națiuni. Franța are o organică oroare de război și prin urmare de orice manifestare autentică a vieții, fiindcă pasiunea pentru abstracțiune și rațiunea au stors din ființa ei până și cele mai ascunse zăcăminte de vitalitate. Războiul este el oare altceva decât un suprem examen de energie vitală a popoarelor, dat în fața istoriei?

In momentul în care pacea va domni nestingherită în lume, omenirea — fatal — se va prăbuși în neființă.

o cultură nu mai dispune de forța creatoare necesară pentru menținerea ei pe crestele plăsmuirilor trecute, atunci ea degenerează în civilizație.

Teza aceasta e relativ veche și se bucură de-o largă răspândire, mai ales că verificarea ei devine din ce în ce mai riguroasă.

Dealtfel, întreagă Europa veacului al XX-lea s'a robit neîngăduit de mult teoreticului. Se observă, aproape pretutindeni, o nefastă și nejustificată neglijare a realității imediate. La francezi, această neglijare, care se confundă la urma urmei cu o foarte comodă plutire în văzduhul alb al utopiilor, a căpătat un aspect excesiv de acut.

Astfel s'a urzit gratuita formulă: nobila misiune civilizatoare.

Nimic nu este mai grav și mai compromițător pentru o națiune decât confuzia între zestrea ei etnică și străinele bogății universale. O mărturisește recent Paul Gothier cu un aer de inutilă și stranie superioritate. Dar nu numai atât.

S'a ajuns chiar la teoretizarea unei așa zise morale internaționale, ceeace a dus la o nouă confuzie primejdioasă: nu se mai face nici o distincție între naționalism și umanitarism.

Naționalismul fiind o exaltare transfiguratoare a tuturor latențelor vitale din ființa umană, în vederea realizării unui ideal etnic.

In vreme ce Ducele Italiei, ieșit victorios dintr'un greu război cu imensele pustietăți africane, își proclamă țara imperiu, rostind marea veste — asemeni unui cezar — în orașul celor șapte coline sfinte,

Septimiu Bucur

Numerus valahicus

D. V. V. Tilea, cunoscutul fruntaș vaidist, a introdus în echipa națională de footbal, opt minoritari și numai trei români.

Iată, într'adevăr, o probă concludentă de proporționalitate valahistă!

Abonamente la
„Sfarmă - Piatră“
Lei 300 pe an, 175 pe 6 luni

Nichifor Crainic: poet și gânditor

— Cu ocazia volumului „Puncte cardinale în haos" *) —

Etnicul în artă desigur că e o fatalitate! Și cine caută să se sustragă de sub imperiul lui, riscă să fie un izolat și un neînțeles. Exemple avem suficiente. Ar fi de ajuns să reținem cazul lui Al. Macedonschi care, deși are o poezie de o valoare estetică superioară, nu este apreciat atâta cât ar trebui, prin faptul că s'a făcut vinovat de a fi transplantat aici o atmosferă care nu era și nu este a noastră.

Acele orizonturi spațiale și temporare subconștiente, de care vorbește gânditorul Lucian Blaga — și care sintetizează etnicul unui popor — străbat creația artistică ca și „svâcnirile albastre ale vinelor din obraz". Cu drept cuvânt așa e și, acest mare adevăr nu se poate verifica mai bine decât cu poezia și gândirea lui Nichifor Crainic.

Născut și crescut în viața de platu alături de glie, primele impresii i-au fost hotărâtoare închegării sufletești. Și d. Crainic personal întărește acest lucru în Poetul:

Când tu arai c'un tril de doină 'n gură
Sub arcul cerurilor unduiate,
Am învățat a versului măsură
Din simetria brazdelor arate.

Din sborul ce-l grăbește ciocârlia
Am învățat aprinsele avânturi
Și ritmul, care naște armonia,
Din legănarea grânelor în vânturi.

Dar acest crez literar, mărturisit în poezia de mai sus, nu este numai al domniei-sale, ci al unei întregi generații, care a trăit într'o continuă familiaritate cu brazda și cu doina, cu trecutul și croii lui. Conviețuirea intimă apoi a d-lui Nichifor Crainic cu marii dascăli ai românismului: Al. Vlahuță și N. Iorga, i-a întărit această legătură în timp și spațiu cu rasa.

Ca mai toți artiștii din acea epocă a marilor doruri și închegări naționale, d. Crainic nu putea să fie decât sămănătorist. Dar Sămănătorismul domniei-sale din primele volume: Șesuri Natale și Darurile Pământului, era însă distinct stilat, ceeace va face pe d. N. Iorga să recunoască, încă din 1916, în dânsul un „poet adevărat, de mare valoare și de frumos viitor". Și, într'adevăr d. Iorga nu a greșit.

Cunoscutele teme sămănătoriste, la d. N. Crainic sunt investmântate în haina talentului, făcând astfel chiar pe d. Eugen Lovinescu — care a decretat epoca sămănătoristă ca un cimitir al poeziei române — să recunoască în el poet de mari realizări artistice. Iată vesnica temă: Cântecul Pământului *— ce frumoasă formă literară ia:*

Pământule rodnic, pământule sfânt,
Tu care mi-ești leagăn, cămin și mor-
[mânt,
Ridică spre focul aceleași stele
Credințele tale, credințele mele.

Evlavie ție, pământule bun!
In sânul tău doarme trecutul străbun
Păstrând, pietre scumpe din vremile
[acele
Comorile tale, comorile mele.

Dar, dela această poezie sămănătoristă cu un orizont absolut circumscris și palpabil, d. Nichifor Crainic s'a ridicat la o alta, a sa personală și pe care a impus-o în literatura română, anume: poezia gândiristă. Este poezia pe care a publicat-o în revista Gândirea *— apărută din marile sbuciumări sufletești de după războiu — și care face un tot bine definit cu aceea a dd. Voiculescu, Blaga, Pillat, Radu Gyr... Din* Șesurile Natale *și* Darurile Pământului, *seva poeziei sale, D. N. C. și-a ridicat ramuri mărete — care ating înălțimile albastre ale cerului românesc.*

Poezia din „Țara de peste veac" a căpătat contururi abstracte și orizonturi larg deschise spre Dumnezeire.

Sămănătorismul literar al pământului și al omului care avea picioarele adânc înfipte în șesurile natale, în literatura gândiristă capătă o înaltă spiritualizare, având o viziune a unei țări de peste veac.

Crescut la școala Neamului Românesc *a lui N. Iorga, la* Dacia *și* Lamura *lui Alex. Vlahuță, acesta este un demn continuator al celor doi dascăli ai românismului.*

După războiu, ideologia lui Nichifor Crainic se conturează în paginile Cuvântului *și ale* Curentului *și se încheagă definitiv în paginile* Calendarului *și ale* Gândirei.

Prin aceste două publicații, care nu sunt decât doi plămâni ai aceluiași suflet — cea dintâi canalizând ideologia politică, iar cea de a doua pe cea literară, această distinctă personalitate a ridicat gândirea românească pe o nouă culme luminoasă.

Crainic, prin urmare, descinde din Bălcescu și Eminescu, și se desvoltă la școala lui N. Iorga, pentru a căpăta forme cu totul personale în Gândirea *și* Calendarul.

PUNCTE CARDINALE IN HAOS, ultimul volum al d-lui N. Crainic, este o înmănuchere de esseuri publicate în Gândirea *și care sunt impresionante prin aspectul lor unitar. Ele oglindesc o realitate românească și europeană:* haosul postbelic, *urmare a unui materialism deșuchiat — cu întreg cortegiu de: ateism, democratism, haos spiritual, etc.* (Tineretul și creștinismul, Puncte cardinale, Titanii ateismului). *Această prezentare fidelă a realităților românești ne îndurerează profund, pentrucă sunt realități pe care — prin pana măestră a d-lui Crainic — le retrăim cu aceeași intensitate, ca odinioară.*

Dar ne și însenineză sufletul — întristat de aceste reflexii și constatări crude, deoarece în acest vuet al vremurilor postbelice și ai haosului românesc, N. C. fixează puncte cardinale de foc. O trăire în tradiție, în tot ce are mai scump un popor, e tot ce poate să ne ridice din haos, spre dumnezeire. (Parsival, Sensul tradiției, Mărturisire de credință).

Pentru acest lucru însă, ne trebue un om nou, un om erou, care să aibă picioarele adânc înfipte în pământul patriei, iar creștetul cufundat în albastrul ceresc al Dumnezeirei.

Că poporul nostru e în stare să producă acest om erou — chezășie îi stă trecutul cu Bălcescu și G. Coșbuc.

Interesantă este interpretarea pe care o dă d. N. Crainic lui Coșbuc. Toți știam că poetul ardelean a fost un „poet al țărănimei", al dragostei idilice, însă nu o știam că a fost și un poet al eroicului. „Impotriva omului las, tipul de viață pe care ni-l impune Coșbuc este eroul..." Și „temele poetice ale lui C. le putem rezuma în două cuvinte: dragoste și erolsm... a muri eroic înseamnă a fi trist pentru alții, fiindcă erolsmul e suprema confirmare a dragostei, — a dragostei pentru cei de-un sânge cu tine, pentru pământul patriei, pentru lumina unui ideal al tuturor".

Iată omul erou care ne trebue astăzi pentru a ne scoate din haos și care să lupte pentru cei de-un sânge cu tine și pentru pământul patriei.

O problemă capitală se pune însă, cu citirea acestei cărți epocale — atât de bogată în idei și sugestii: va înțelege tinerimea noastră, pentrucă pentru ea e scrisă și în deosebi intelectualul român va înțelege el, chemarea vremii noi, a omului eroic? Va triumfa tânărul și intelectualul român gen Miron Costin — occidental în gândire, cosmopolit și poliglot sau celălalt gen Ion Neculcea?!!...

Deocamdată nu putem afirma nimic și nici să ne bucurăm!!... Pentru că atâta timp cât un Nichifor Crainic nu-și poate spune cuvântul răspical în țara românească, putem să ținuim la răspântii de drumuri inscripția Infernului dantesc:

Lăsați orice speranță, voi care intrați
[aici!...

G. G. Vrabie

*) Idei dintr'o conferință ținută la soc. culturală „Paza Dunării" din Oltenița.

Veacuri secante

In trăirea veacurilor există desigur mult zbucium; definirea lor ca realități strânse istorice ascunde un mers incert. In dosul evenimentelor trăește monarhic o mare noapte istorică, un câmp întins de găsiri metafizice. Faptele merg împrăștiat, se leagă prin puteri interioare, dar nici odată nu cuceresc spații determinate de noapte. Fragmentele lor de soare strălucesc numai în regiuni întâmplătoare de cer. E aci un punct din apăsătoarea tragedie a ideilor. Omul gândește aproape întotdeauna lucruri pe care firea le configurează altfel: din vastul infinit al problemelor, cele mai multe mor în marele imposibil. O impresionantă nepotrivire între idee și realizare. Problemele sunt totdeauna mai adânci decât drumul izbuitrilor noastre de soluționare. Poate că tocmai în durerea asta stă infinitezimalul de independență al omului față de cosmos. Omul gândește dincolo de geometria interioară a lucrurilor; el are ceva din înaltul ceresc, din puterea demiurgică a depășirii. Omul e superior tocmai prin puterea de transcendere.

Un veac se realizează dinlăntrul înafară; rădăcinile ființii lui ascund misterioase puteri de creștere. Omenirea pășește mai mult instinctiv în furtunosul ocean al vremilor. Ea nu-i chemată de nimic dinafară; în haos nu sunt cetăți de soare. In mersul omenirii spre apocalips sunt uriașe zguduiri și accidente; mărețe transfigurări organice. Cu fiecare intrare într'un veac nou, omenirea intră într'un mare început. Veacul nostru e un vuet de lume nouă; dar are ceva neclar și nedesprins total. Pe același plan se desfășoară două furtuni vrăjmașe. Doparte, vijelia noului început cu ritmul sălbatec al mersului spre alte cuceriri în spiritual, și dincolo, urletul sfâșietor al unei lumi spre moarte.

Trăim cu toții același spațiu și același timp, dar nu știu dece lucrurile nu se văd la fel.

E ceva pe dos în esența firii sau e prea mult întuneric în câmpul rațiunii? Niciuna, nici alta; dar trăim o realitate istorică complexă și cam paradoxală. Unii văd o mare prăbușire, o zvârcolire de veac a unui sfârșit. Oswald Spengler a realizat în multe culori de stil catastroficul portret al crizei culturale occidentale; e o rană mare în inima acestei culturi. Totul se refugiază în degradantul pustiu al tehnicei; s'a rupt legătura înaltă cu transcendentul, valorile creatoare de înălțare spre văzduh s'au topit în rigid, mecanica ne diformează oribil. Trăim aerul unei fantomatice devastări culturale; în cutremurul prăbușirii s'a văzut pedeapsa cerului. Dar lucrurile se pot vedea și altfel. Nu de mult, contele de Keyserling, într'unul din reconfortantele sale eseuri, ne contura un tablou mai puțin apocaliptic și ceva mai interesant. Cultura a ajuns la un început de oprire. Toate puterile noastre de creație se realizează numai în tehnică. Respirăm într'un avânt formidabil; mijloacele de locomoțiune, viteza uimitoare, apropie considerabil punctele spațiale; sub raportul timpului, spațiul se restrânge mult.

Veacul nostru — spune filosoful Keyserling — e victoria telluricului, revolta străfundurilor biologice. Cazanul larvar din adâncuri a început să fiarbă furios. E aci desigur, un portret omogen al veacului; Keyserling observă ruptura cu trecutul, dar totuși nu figurează ceva nou.

Noi ne simțim într'un veac decăzut; furia telluricului ar însemna o năruire zgomotoasă a spiritului; ar fi oarecum un sfârșit de vreme. Lucrurile se pot aranja însă și altfel. Noi asistăm desigur la apusul iremediabil al veacului trecut, dar totuși noi nu trăim numai o mare stingere. O stingere nu întrece cu nimic un sfârșit; și fie el oricât de tragic, un sfârșit nu poate aduce niciodată rostogoliri atât de măreție. Noi trăim ceva mai mult decât agonia unui veac; noi trăim o moarte de veac, dar și un început de veac.

Aci este toată neînțelegerea prezentului; e mult amestec și mult paradoxal. Despărțirea dualâ a duratei noastre istorice nu-i deloc o problemă de pură schematică logică; e o problemă de serioasă ontologie istorică.

Cei care văd în momentul actual numai o năruire a trecutului, văd ceva existent real, dar nu văd destul. Prezentul nostru istoric e mult mai mare. Noi am intrat acum într'un eroic început, dar am intrat cu ultimele eforturi ale veacului care moare. Chiar pe planul cultural punând problema, lucrurile nu se schimbă deloc. In matematica contemporană toate puterile istovesc în calculul infinitezimal și în geometria proectivă. Este oarecum o probă de incapacitatea rațiunii de-a prinde întregul? Nu cred. Rațiunea are esență ei structurală și are mult din inalterabil. Felul ei de-a merge într'un fel nu schimbă niciodată esența ei primordială. Inclinarea rațiunii spre analiză, spre fragmentarea infinitezimală, spre atomizare, e un refugiu în micime, în ultima scântee a ființii. Mersul acesta e un mers vertical spre întunecoase adâncimi.

E desigur o mare cucerire a spiritului; în câmpul fizicei moderne câștigurile sunt uimitoare. Dar nu este totuși exclus, ca retragerea în infinitul mic să nu fie o simplă istovire, o imposibilitate curioasă de-a mai prinde marele întreg.

In artă și în politică lucrurile se desfac și mai clar.

Pictura cubistă e o fragmentare îngrozitoare a întregului, o atomizare până la desgust; din perspectivă îi se fură totalitatea reconfortantă, înălțarea, mersul în văzduh, contopirea cu cosmosul; se eternizează fragmentele, detaliul, dar moare importantul inefabil al totalității.

Deasemenea în poezie; furtuna sufletească se taie în universuri mici de suflet; se exprimă o realitate sufletească care nu poate să fie decât așa cum este, întreagă, într'o cădere zgomotoasă de fulgere silabice.

Desigur, nu-i nimic putred aci, dar e ceva neisbutit, ceva care a venit în lipsă de altă formă mai înaltă, e un vagabondaj dezastruos al creației. Dar ceva mai mult. Pe cerul ideologiei politice lucrurile se arată și mai hidos. Socialismul vrea să împartă omenirea în miliarde de puncte mecanice; el vrea să înece valorile, puterea, dumnezeescul din om. El vrea să oprească mersul omului spre cer, legătura cu transcendentul, trăirea angelică.

El destramă omul, îl rupe de viață, îl aruncă în neväzutul static al firii. Dar decăderea e prea mare; și aci e marginea de fier peste care nu poate trece veacul care moare. Vrerea firii e alta decât ceia a rațiunii; natura, cosmosul conduce întreg marșul forțelor elementare; ele determină chiar și rațiunea. Vâltoarea existenții se desfășoară așa cum vrea configurația ei interioară; natura și toate puterile lumii se reabilitează, încep pe drumurile lor de foc. Acesta e desigur un început de veac care se întinde furios în urletul celuia care moare.

Axente Sever Popovici

A apărut:

Franc-masoneria

crimă — spionaj — anarhie

de FLORIN BECESCU

o lucrare documentată și plină de senzational cu material inedit.

Dictatura internațională a judeomasoneriei. Caracterul judaic. Activitate revoluționară. Crimele masoneriei. Reacțiunea Statelor naționale. Francmasoneria în România. Submasoneriile.

120 pagini pe hârtie velină, 16 clișee, 6 planșe, statistici, liste de membri.

Prețul unui exemplar 50 lei.

De vânzare la toate librăriile și chioșcurile din țară.

Sectele religioase în România

In afară de organizaţiile oficiale masonice despre care am vorbit, au fost creeate de către ocultă o serie de formaţiuni masonice — camuflate — aparent fără nici o legătură cu hrubele.

Toate aceste organizaţii masonice camuflate — *sub-masonerii* — prin sistemul lor de infiltraţiune în viaţa publică lucrează nestingherite după un plan bine stabilit de conducătorii înalţi şi secreţi ai masoneriei.

Faptul că ele nu poartă, pentru marele public, pecetea celor trei puncte, le asigură o oarecare libertate de acţiune.

Ele îndeplinesc ceeace masoneria propriu zisă nu ar putea executa, din cauza privirilor atintite asupra ei, în special în timpul din urmă.

Orice iniţiativă luată de către aceste sub-masonerii apare ca ceva independent, spontan, înlăturând bănuiala unor idei preconcepute şi dictate de vre-o oficină oarecare.

In realitate acest sistem de camuflare al ideii finale, este cel mai perfect sistem de lentă infiltraţiune judeo-masonică.

Din acest grup destul de compact al sub-masonerilor desprindem pentru astăzi *sectele religioase.*

* Alcătuind o infinită gamă, subvenţionate cu milioane de dolari din New-York, sectele religioase, devastează sufletul mulţimilor. Bazate pe misticismul popular, lucrează la destrămarea ordinei în Stat şi a credinţei strămbune.

Sectele religioase alcătuesc într'un cuvânt masoneria *poporului* şi importanţa lor este covârşitoare pentru viaţa oricărui Stat naţional.

Predicând unele faţiş, altele mai pe ascuns, *obiecţiunea de conştiinţă (refuzul de a purta armă şi de a merge la războiu), tuto-mutilarea, colectivismul*, ele tind la anarhizarea maselor, pregătind revoluţiile atât de mult dorite de ocultă judeo-masonică.

Exemple în istorie sunt numeroase.

* Imperiul insular al Japoniei nu a putut fi infectat direct de masonerie din cauza misticismului atavic al japonezilor.

A intervenit atunci creaţia masonică: secta religioasă, astfel că vedem apărând în 1913 o secta ce în denumirea de *„proletarul creştin"* şi care este condusă de un oarecare *Toyottiko Kagawa*, după numele adevărat, NATHAN RUBINSTEIN, escroc internaţional, proxenet, condamnat la 3 ani de ocnă, jidov cu grad înalt în ordinul internaţional B'nai Brith.

Speculând mentalitatea mistică a poporului japonez, secta se întinde, dar părăseşte degrabă terenul religios, activând în domeniul politic, până ce în 1923 un membru „proletar creştin" atentează la viaţa împăratului Japoniei Hirohito.

Guvernul japonez sesizat de pericol, la măsuri drastice suprimând această anexă masonică; iar ochata întreprinsă cu această ocazie dovedeşte clar că propaganda anarhică era întreţinută cu fonduriile franc-masonului John Pierpont, arhimiliardar din New-York.

Exemplul cel mai tipic ni-l furnizează însă Rusia. Incă din timpul lui Petru cel Mare, secta *Roskolnicilor* a început să submineze imperiul. In 1870 numărul acestor sectanţi trecuse de un milion. Cu timpul sectele se înmulţesc intrând în joc *Molocanii* (băutorii de lapte), *Duhoborii* (luptătorii spiritului) cari propovăduiau *comunitatea bunurilor şi a femeilor*, principiile de bază ale statului sovietic de astăzi.

In această atmosferă, creată astfel de secte religioase, izbucnirea bolşevismului nu a întâmpinat mare rezistenţă, întrucât anunţând comunizarea averilor, comunismul a corespuns idealului infiltrat maselor populare în atâţia ani de propagandă de către sectele amintite.

Pentru a dovedi mai precis amestecul masoneriei în creearea şi întreţinerii activităţii acestor secte, trebue să amintim — faptul foarte semnificativ — că revoluţionarii ruşi, anarhiştii, nihiliştii şi ateii, susţineau totdeauna pe sectarii din Rusia, considerându-i ca tovarăşi de luptă pentru dărâmarea ordinei în

Este suficient să citâm cazul cunoscutului revoluţionar preotul *Gapon*, (jidan trecut la ortodoxism) care a condus revoluţia din 1905, ataţând la paroxism sentimentele populare de misticism, prin predici cari *invocau divinitatea în sprijinul revendicărilor revoluţionare.*

Incununarea operei de subminare a sectelor o face însă *Rasputin*, creatorul *„partidului forţelor oculte"* care la ordinul masoneriei internaţionale şi cu ajutorul guvernanţilor masoni, ruşi, pregăteşte terenul pentru instaurarea Sovietelor.

* Examinând situaţia la noi în ţară, vom constata prezenţa unui important număr de secte religioase, toate propovăduind de formă o schismă religioasă şi în fond activând pentru principiul colectivismului şi al anarhiei.

Ceeace este demn de luat în seamă, constă în faptul că toate sectele cari activează în România, după cum vom vedea, *sunt conduse de streini*, iar importantele fonduri pe cari le manevrează larg, provin din *tezaurele băncilor jidoveşti din America.*

Găsim în prezent la noi în ţară următoarele secte:

BAPTIŞTII, denumiţi astfel din cauza felului cum practică botezul, utilizând formula că *„numai din libera lui voe şi convingere poate fi cineva botezat"*.

Nu au cancane, icoane şi nu recunosc Sf. Tradiţie

Baptismul a fost adus în România de către ungurul *Antonie Novak*, de meserie croitor. Fruntaşii şi propovăduitorii acestei secte sunt: *Enric Meyer, Mihai Kornyal, Mihai Toth, Ioan Lajos, Atila Csopjak, Ludovic Bodoki, Iosif Vlaovics, Ioan Tatter, Ioan Popa, Iuliu Darabanth, Petru Balc, Boris Busilă, Jean Staneschi, Estira Sezonov, Dan Hurley, Walter Craighead, Richard Iliei*, etc., etc.

Editează numeroase broşuri de propagandă că: *Trebue să ţină creştinii, Sabatul? Cum serbează diavolul secerişul? Enigmele Universului, Iadul există?*, etc., etc.

Activează după indicaţiile comisarului alianţei baptiste mondiale, *I. H. Ruhsbrooke*, care a venit şi în ţară în numeroase rânduri.

ADVENTIŞTII, de ziua a şaptea, care anunţă a doua venire a lui Iisus Hristos, nu lucrează Sâmbăta, nu ţin nici o sărbătoare, admit milenismul (împărăţia de o mie de ani ce se va întemeea la a doua venire a Mantuitorului).

Intemeietorul acestei secte este *Wiltam Miller*, fermier din America. In România a fost introdusă de preotul romano-catolic *Mihail Czehowski*, iar dintre fruntaşii propagandişti notăm: *Toma Aslan, Lucien de Praţo, Krüger, Baierle, G. Waqqoner, I. R. Conradi, Adomeit, Perk, I. Ghinter, Petre Paulini*, etc.

Biserica ortodoxă sesisează pericolul încă din 1913, când mitropolitul Primat Konen a dat prima circulară atrăgând atenţia asupra primejdiei.

Secta propăşeşte însă, şi în 1920 se formează *„Uniunea comunităţilor evanghelice ale adventiştilor de ziua a şaptea din România"*, condusă de *Petre Paulini* şi *Ştefan Dumitrescu.*

Posedând fonduri importante, continuă propaganda şi prin editura lor oficială *„Semnele Timpului"* lansează numeroase broşuri: *„Există Dumnezeu"?, „Ce zi serbaţi şi pentru ce"?, „Este adevărată descendenţa omului din maimuţă"?*, etc., etc.

POCAIŢII *(Nazarenii)* la cari rigorismul e mai accentuat ca la alte secte; nu admit nici un fel de jurământ şi *refuză serviciul militar.*

Secta aceasta întemeiată de un oarecare *Iacob Wirz* din Elveţia este extrem de periculoasă prin faptul că în întruniri secrete, cu predicatori fanatici, lucrează continuu împotriva statului român, propagând anarhia, refuzul de a presta serviciul militar şi nerespectarea legilor şi autorităţilor.

„STUDENŢII IN BIBLIE", societate fondată de un oarecare *Carol Russel* şi condusă mai târziu de *I. Rutheford*, e introdusă în România de *I. B. Sima*, muncitor din America. Pentru a evidenţia rostul acestei periculoase secte trebue să c'tâm cartea preotului *Schlegel „Die Wahrheit über die Ernsten Bibelforscher"* (Berlin, 1922) în care autorul arată că: *Toţi membrii sectei „Studenţilor în Biblie" sunt plătiţi de banca jidovească* HIRSCH *din New-York"*.

Activitatea net revoluţionară a acestei secte este clară; revista ei oficială *„Studentii Bibliei"* (anul 1920, vol. IX, Nr. 5, pag. 3 arată că:

— *„In scurt timp, revoluţia va veni, lumea întreagă, terminându-se într'o anarhie teribilă şi amarnică, care cumplit va răsturna şi arunca toate Babiloniile, sistemele ecleziastice bisericeşti şi politice"*...

Utilizând fonduri imense a căror proveniență am văzut-o mai sus, ei răspândesc principiile lor criminale prin numeroase broşuri ca: *„Societatea de mâine"; „Epoca de Aur"; „Turnul de Veghe"; „Vârsta aurie"*; etc.

Descoperiţi în nenumărate rânduri de către autorităţi, studenţii în biblie au suferit numeroase condamnări. Continuă totuşi a propovădui colectivismul şi anarhia.

ADVENTIŞTII REFORMIŞTI, sectă ce ia fiinţă în 1915 după moartea profetei adventiştilor de ziua a 7-a, *Elena White.*

Condusă de *Margareta Rowen*, este introdusă în România şi condusă apoi de către: *Kremer Beretzki, Frieberger Nicolici, Ursan, Mihail Streaz*, etc., toţi comunişti şi dezertori.

Propagă pe faţă refuzul serviciului militar, nesupunerea faţă de autorităţi, refuzul de a îndeplini orice datorie cetăţenească, nu lucrează Sâmbăta, nu consumă carne şi nu admit căsătoria.

Ca reviste de propagandă au: *„Păzitorul Adevărului"* şi *„Solul misionar"*.

SECERĂTORII, sectă condusă de *Ladislau Vég, Ioan Benedek* şi *Alexandru Török*, întemeiată pe pilda cu lucrătorii viei din Sf. Scriptură, afişează în principiu aceleaşi tendinţe anarhice.

INOCHENTISMUL, e o sectă ce ia fiinţă în 1910, după numele unui călugăr Inochentie care s'a transformat în „Sfânt", alcătuindu-şi pentru circumstanţă şi un „rai" format din câteva zeci de femei.

Urmaşii săi continuă a avea aceleaşi apucături animalice astfel că sediile inochentiste sunt veritabile focare de vermină şi desfrâu.

Desele descoperiri făcute de autorităţi în Basarabia, unde bântue în special această sectă, prezente încă în memoria tuturor, ne dispensează de a mai insista.

LIPOVENII, sunt o ramură a Raskolnicilor din Rusia; în afară de anumite diversiuni dogmatice propagă *refuzul de a face serviciul militar* cu riscul oricărei pedepse.

STUNDISMUL, introdus mai ales în Basarabia de către jidanul *Rabinovici* din Teleneşti, urmat de alt jidov *Lean Averbuch*, fracmason şi comunist notoriu, care conduce secta şi în prezent, propagă net colectivismul, împărţirea „bunurilor lumeşti", nu admite depunerea jurământului, nu admite actuala ordine în stat şi refuză categoric să presteze serviciul militar.

DUHOBORŢII şi MOLOCANII, sub pretextul interpretării bibliei, au ca principii aceleaşi erezii: nu recunosc taînele, nu cinstesc icoanele, nu admit jurământul, nu admit serviciul militar.

Trecând cu vederea alte câteva secte de mai puţină importanţă ca: *teodoriţi, creştinii după evanghelie, spiritiştii*, remarcăm ultima formulă *stilismul* care dă încă loc la lupte sângeroase în toi cuprinsul ţării.

Republica stilistă de la Albinet ne arată până unde poate duce specularea misticismului popular de către agitatorii străini de neam şi interesaţi de a produce zi de zi, stări anarhice, locale deocamdată, cari să pregătească însă fatalul deznodământ dacă vermina judeo-masonică ce conduce şi întreţine activitatea acestor secte nu va fi strivită sub călcâiu, la timp.

Florin Becescu

Note, polemici, înfierări

VITEJIE ȘI LAȘITATE

N'aș fi răspuns atacurilor, pe care mi le-a trimis d. Al. Vaida din adunarea politică dela Iași, dacă aceste atacuri n'ar fi căpătat o largă răspândire prin presă și dacă tendința lor n'ar fi aceea de a desfigura lucrurile. In deosebi, d-sa a declarat că dacă nu se face fuziunea dintre „Frontul Românesc" și național-creștini, vina o port eu care îl atac „într'un mod mincinos și laș".

In tot ce am scris aici despre d. Vaida nu există nici o minciună și nici măcar vreun cuvânt injurios la adresa domniei-sale. Eu am pus numai chestiunea programului, care e diferit de al național-creștinilor; am discutat cinstit feluritele declarații contradictorii despre aceleaș probleme, și chestiunea, enervantă într'adevăr, a francmasoneriei.

Nu pricep dece sunt mincinos și laș când Anuarul masonic din Paris, anul 1933, îl prezintă pe d. Vaida ca mason, iar Victor Eftimiu, care își face o laudă din aderența la crezul lojilor, îl arată prin ziarul „Facla" în aceeași calitate.

D. Vaida ne-a răspuns: Am fost mason, dar i-am tras pe sfoară!

Fără să discutăm această tragere pe sfoară, am adăugat: Dacă d. Vaida s'a convins, cum declară, că francmasoneria e acaparată de „comunism și de capitalismul evreesc", îl rugăm să dea ordin partizanilor săi să părăsească lojile și să mărturisească ce atitudine va avea față de masonerie în cazul venirii la guvern.

La această rugăminte, d-sa ne-a răspuns cu atacurile dela Iași.

In ce constau aceste atacuri?

Le citez după oficiosul bucureștean al „Frontului românesc":

„Pe timpul când eu guvernam, d-sa era codrenist, iar când a fost vorba de banca acuzării, spuneți dv. cum s'a purtat!

El dela Garda de Fier a trecut la Cuza, învățând tineretul ce este aceea morală.

Mai mult, eram informat că la nunta care s'a oficiat la catedrala din Iași, dintre Goga și Cuza, tot dumnealui era nașul. Putea fi oricine, nu el, care a trecut prin Garda de Fier.

Iar când a fost vorba de procesul Gărzii de Fier, eu nu m'am ascuns ca el, ci m'am dus și am făcut depoziție cu jurământ"..., etc...

Prin urmare, d. Vaida a fost, în procesul acestei organizații, un viteaz, iar eu un laș.

Dar mai întâiu o întrebare: de unde știe d. Vaida că eu am fost membru al Gărzii? I-a spus d. Codreanu? E imposibil, fiindcă n'am fost. I-a spus vreunul din fruntașii Gărzii? E tot atât de imposibil, fiindcă n'am fost. La instrucția care a premers procesului, toți acești fruntași, întrebați, au răspuns cum era adevărat: d. Nichifor Crainic nu e membru al Gărzii de Fier! Declarațiile lor sunt scrise și subscrise în dosarele consiliului de război din București. Cine vrea să știe adevărul în această chestiune, numai acolo îl poate găsi, fiindcă dări'e de seamă din ziare au apărut desfigurate de cenzură.

Legăturile mele cu Garda au fost cele cunoscute din ziarul Calendarul. Calendarul nu era ziar gardist, ci exprima pur și simplu convingerile mele naționaliste. Cine intra în raza lor era susținut; cine nu, era combătut. Garda a fost susținută, d. A. C. Cuza a fost susținut, d. Goga deasemenea. Tot astfel, toate mișcările de caracter profesional. Calendarul a fost întâiul ziar corporatist din România. Prin prisma naționalismului corporatist, am judecat și susținut toate aceste mișcări. E adevărat că, în coloanele ziarului, Garda a ocupat mai mult spațiu decât toate. Din două motive: 1) Sub guvernele Iorga-Argetoianu și Al. Vaida, ea a fost cea mai prigonită dintre toate; 2) Ea încearca să realizeze pe teren munca benevolă, o idee la care am ținut și țin.

Sub guvernarea d-lui Vaida, din 1933, care se laudă azi că e părintele Gărzii, ne-am găsit în situația paradoxală de a fi eu apărătorul, iar d-sa prigonitorul. Inscenarea că legionarii dela Sibiu ar falsifica bani n'am pus-o eu la cale, dar eu am demascat-o. Inscenarea dela Piatra-Neamț, că legionarii lucrează cu comuniștii nu e a mea, dar eu am demascat-o. Când a fost vorba de construit un dig la Vișani, pe Buzău, nu eu am pus jandarmii să bată la spate 500 de tineri, dar eu i-am apărat cu ultima energie. Teribila lege Mironescu împotriva naționalismului, în vigoare și azi, s'a votat, mi se pare, când nu eu eram prim-ministru.

Toate acestea sunt acte nu ale mele, ci ale d-lui Vaida, ocrotitorul, părintele și nașul, cum își zice azi.

La proces, după trei luni și mai bine de pușcărie forțată, am declarat că iau asupra mea tot ce-am scris, și dacă e cazul, cer să fiu pedepsit, numai să mi se spună pentru ce voiu fi pedepsit. Toate autoritățile dela consiliul de război știau perfect pentru ce sunt eu închis, precum știau tot așa de perfect că, în ce mă privește, chestiunea Gărzii e numai un pretext. Eu n'am fost nici odată instru't pentru vreuna din chestiunile ce se puneau în sarcina acestei organizații. Documentele se găsesc în dosare. Laș e cine n'are curajul faptelor sale. Intre faptele mele n'a existat nici o acuzație „gardistă". Pentru toate, câte erau, mi-am luat răspunderea și am cerut pedeapsă, dacă era cazul.

Nu știu cum să admir mai mult superba postură morală a d-lui Vaida când zice: „La procesul Gărzii de Fier eu nu m'am ascuns ca el, ci m'am dus și am făcut depoziție cu jurământ"...

„Ca el" — ca mine adică!"

De ce trebuia să se ascundă d. Vaida? Era chemat doar ca martor! E o vitejie că a făcut o depoziție? Atunci toți martorii dela procese sunt niște viteji.

Cât despre ascunderea mea, d. Vaida are haz. Intr'adevăr, până la proces, stătusem ascuns sub pământ, la Jilava, trei luni și ceva; iar când a apărut d-sa în sala procesului să depună ca martor, eu, care eram pe banca acuzării, între jandarmi, m'am ascuns pe după ei ca să nu-l văd pe fostul prim-ministru dela Vișani, dela Sibiu și Piatra-Neamț, cum se vitejește ca martor!

E supărat, poate, că nu l-am chemat și eu martor? Iacă, n'am vrut! Eu n'am apelat la mărturiile nici unui om politic, afară de d. Armand Călinescu. Și în special, d. Vaida știe bine de ce nu l-am chemat.

Ceva mai mult: nici apărători n'am vrut să am. Uite, e unul, Popa Alexe, care mă batjocorește azi, ținând hangul d-lui Vaida. A venit să mă apere și i-am spus: Eu n'am nevoie de apărare; Garda are nevoie. Apăr-o! Și așa a făcut. Pe mine nu m'au apărat decât doi oameni: domnii Grigore Iunian și Vasiliu-Cluj, amândoi în situația grea de a nu avea ce apăra, — fiindcă ordonanța de dare în judecată nu-mi formula nici o acuzație, iar primul comisar regal special îmi ceruse dela început achitarea.

Sunt sigur că mâine, când se va vedea că nimic de împărțit n'am cu d. Vaida, va regreta vitejiile dela Iași pe socoteala unui om care nu poate vorbi.

In ce privește fuziunea sa cu național-creștinii, îi anunț că eu de multă vreme n'am cuvânt în acea organizație și sunt gata să-i cedez locul. Ii reamintesc însă că în ziarul Adevărul, dela 4 Ianuarie a. c., a spus singur motivele pentru care nu fuzionează. Ele erau: programul cuzist și nu știu ce neînțelegeri cu d. Octavian Goga. Pe-atunci eu nu figuram printre motive. Astăzi toate motivele sunt eu. Mâine, sunt sigur, că vor apărea cu totul altele.

Nichifor Crainic

Jubileul lui „Sfarmă-Piatră"

SFARMA PIATRA încheie cu acest număr douăzeci și cinci de săptămâni de apariție. Un jubileu în toată puterea cuvântului...

Ne uităm acum cu orgoliu peste colecția lui și ne felicitâm emoționați: frumos record!

Am pornit singuri — unu, doi, trei, și ne găsim în ceasul de față douăzeci de mii de înși în jurul acestei reviste.

Am apărut modest și am ajuns, cum vedeți, la forma aceasta cu totul occidentală — chiar prea luxoasă — și fără egal la noi.

Am legat gură pânzei cu 40.000 lei și am plătit în șase luni 82.000 lei numai sa'arii.

Am vărsat apoi peste 400.000 lei tipografiei.

N'avem nicio datorie.

E mult!

Si nu este numai atât... Trebue să adăogăm acestui nerâvnit succes încă alte succese.

Așa de pildă, în acest timp atât de scurt am reușit să ne încăerăm uluitor de iute cu toată lumea....

Ovreii, marxiștii, d. Iorga, Vaida, Iamandi, Jean Th. Florescu, Ah! Ce Cusin! Al. Hodoș; masonii ne-au cunoscut îndeaproape.

Ceva mai mult. Uneori, când ni s'a părut că n'am fi putut fi destul de obiectivi altfel, ne-am înjurat familiile (ca Toma Vlădescu în „De vorbă cu tatăl meu") sau ne-am flagelat pe noi înșine (ca Dragoș Protopopescu în „Ceva despre Fostul 13 și autorul lui").

Dar cine se poate lăuda acum că a rămas nerefecat de SFARMA PIATRA după douzeci și cinci de numere apărute?!

Nu odată ni s'a reproșat că nu suntem concilianți.

Este adevărat. SFARMA PIATRA a stat întotdeauna cu cuțitul la brău.

A făcut rău? Ferească Dumnezeu!

Acesta este rostul lui. Nici nu-i dorim altul.

Cu prieteniile de azi și cu adversarii lui de eri, de acum și de mâine — fără aceștia nici nu ar putea— el continuă lupta.

Dacă vremurile îi vor cere să fie mai năbădăios, va fi, fără îndoială! De asta să nu se îngrijească nimeni...

D. Herriot vine la București

Se anunță că d. Herriot, fostul prim-ministru francez, va veni în curând la București ...Probabil ca să-l ungă pe d. Mihalache șef al frontului popular!

Săptămâna vinului

Se organizează o săptămână a vinului sub auspiciile ministerului de agricultură.

...In cinstea doctorului Lupu sau a lui Victor Iamandi?

Directorul falimentului

Amiçul nostru, cunoscutul ziarist și om de litere, d. Virgil Terciu, ne roagă să arătăm că ziarul de doctrină în gravuri „Ordinea" — care a fost chemat în stare de faliment de către tipografia „Eminescu" pentru o veche datorie de 400.000 lei — este înscris pe numele tatălui său Gheorghe Terciu, d-sa nefiind acolo decit director.

A nu se confunda, deci. D. Kirgil Verciu, persoană onorabilă cunoscută nouă, are cu totul alte concepții decit tatăl său în materie de etică și datorii: pe cele vechi d-sa nu le plătește; iar pe cele noi le lasă să se învechiască.

Guvernul de mâine

T. T. Braniște, rândașul lui Pauker, (vedeți, nu-l mai facem idiot...), scrie în „Adevărul" că României îi trebue acum „un guvern popular, un guvern care să-și tragă SEVA din massele adânci ale națiet"...

...Adică un guvern Lupu, fiindcă ăsta are în burta lui toată seva țării: Cotnari, Odobești, Drăgășani, Dealul Zorilor.

Corpus Barga

O sarbădă mediocritate, Corpus Barga, un ziarist de mâna a treia, care n'are altceva remarcabil la activul marei sale personalități culturale decât un articolaș obraznic la adresa monarhiei spaniole, scris încă în timpul Regelui Alfonso XIII (motiv pentru care a fugit apoi la Paris) a sosit în România ca făcând parte din „Junta de los locos republicanos" să ne desfate cu golurile sale cerebrale.

Precedat în fuga Simplonului de reclama anumitei prese, solul acesta al culturii de dinamită a anunțat că se va reține de la orice manifestări politice. Insă, nu bine scoborît pe peronul gării de nord, prețioasa persoană a și pornit într'un șirag de considerente politice cari ne arată îndeajuns scopul venirii sale aici.

Iată pe acest exemplar de glorie republicană declarând „Adevărului":

„S'au cam exagerat în străinătate turburările cari au avut loc în ultima vreme în Spania. Ele au de altfel o explicație foarte simplă. Să ne amintim din istorie la ce frământări a dat loc instaurarea republicii franceze. Acelaș lucru se întâmplă acum în Spania. Republica are nevoie organică de consolidare și de aici toate aceste frământări la cari asistăm acuma. Socotesc de aceia că toate aceste turburări par foarte naturale și că nu trebuie să ne alarmăm".

Prin urmare s'a cam exagerat, totuși ce se întâmplă acum în Spania nu este altceva decât ce s'a petrecut în timpul instaurării republicii franceze. După câte știm, istoria acelei instaurări s'a soldat cu câteva zeci de mii de asasinate, sute de mii de proscriși și întemnițați, distrugeri de catedrale, mânăstiri și chiar orașe întregi și alte multe grațiozități de felul celor de mai sus.

Noi dăm dreptate distinsului „bobo" Corpus Barga să se contrazică atât de inteligent și îi permitem chiar să i se pară foarte naturale toate crimele din Spania, ținând seama de nuanța sa comunistă.

Ah, senor Barga, estabamos para buscar a un tonto cuando tropezamos con Vd!...

(Ah, d-le Barga, căutam tocmai un tont când ne-am izbit de d-ta!)

Anul II, Nr. 25 LEI 6 Joi 14 Mai 1936

Sfarmă ✠ Piatră

Stânga :
Leon Blum ajustează îmbrăcămintea Franței.
(Candide)

Dreapta :
Corespondentul agenției „Reuter". — **Nu descuraja, Majestate, că azi anunț recucerirea orașului Macale !**
(Guerin Meschino)

Viitorul guvern francez. — **D. Lebrun : Tovarășul Blum are cuvântul !**
(Gringoire)

INTRE RAȘI

— **Știi să conjugi verbul a fugi ?**
— **Nu știu..**
— **Eu fug, tu fugi. Negusul a fugit..**
(Guerin Meschino)

ALEGERILE FRANCEZE DELA 1914 la 1936

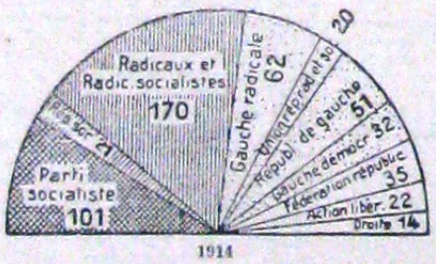

1914

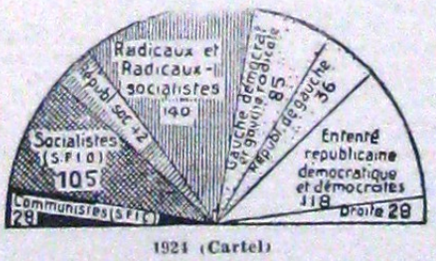

1924 (Cartel)

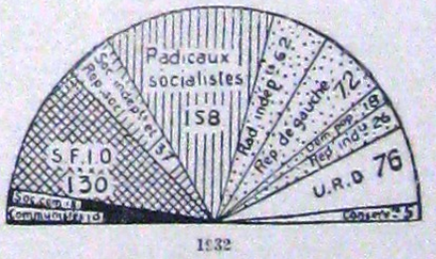

1932

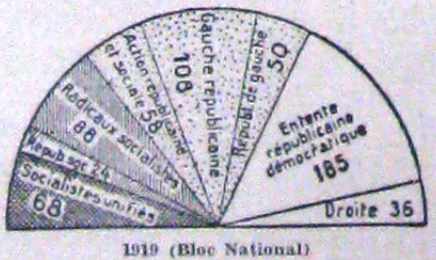

1919 (Bloc National)

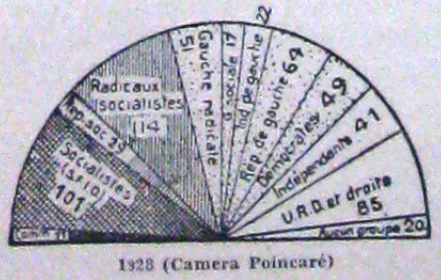

1928 (Camera Poincaré)

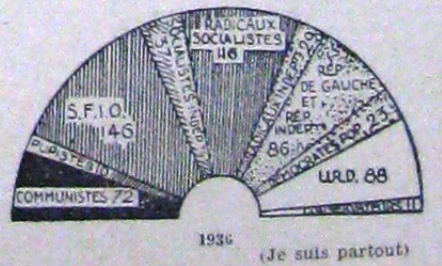

1936 (Je suis partout)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU, 23—25